

Közös turizmusfejlesztési koncepció és programterv a Sárvíz Völgye Kistérségben

Készítette:

Aquaprofit Műszaki, Tanácsadási és Befektetési Rt.

2006. január

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK	2
1. BEVEZETÉS ÉS A MUNKA TARTALMA	3
1.1. Bevezetés	3
1.2. A tanulmány célja	3
1.3. A fejlesztési koncepció és programterv felépítése	3
1.4. Az elkészítés módszere	4
1.5. Nyilatkozat	5
2. A TURIZMUS JELENLEGI HELYZETE	7
2.1. Nemzetközi trendek a turizmusban	7
2.2. Turizmus Magyarországon	9
2.3. A térség turisztikai potenciáljának elemzése	13
2.3.1. A Közép-Dunántúli régió	13
2.3.2. Fejér megye	18
2.3.3. Gazdaság, demográfia, idegenforgalom	19
3. A SÁRVÍZ VÖLGY TÉRSÉGE	22
3.1. Érintett terület	22
3.2. Érintett települések	22
3.3. Együttműködés	26
4. A TÉRSÉG TURISZTIKAI KERESLETÉNEK ÉS KÍNÁLATÁNAK ELEMZÉSE	28
4.1. Egészségturizmus	28
4.2. Örökségturizmus	31
4.2.1. Épített örökségek	31
4.2.2. Ökoturizmus	36
4.2.3. Rendezvények	39
4.3. Konferenciaturizmus	41
4.4. Lovasturizmus	43
4.5. Vadászturizmus	46
4.6. Horgászturizmus	47
4.7. Gasztronómia és borturizmus	49
4.8. Kerékpárturizmus	51
4.9. Egyéb sportolási lehetőségek	54
4.10. Falusi turizmus	55
4.11. Kereskedelmi szálláshelyek	58
5. SWOT ANALÍZIS	60
6. A STRATÉGIA ÖSSZEFOGLALÁSA, CÉLPIRAMIS	62
7. ÖSSZEGZÉS	80
MELLÉKLET	81
KERÉKPÁRUTAK A SÁRVÍZI TÉRSÉGBEN	83
KORÁBBI TANULMÁNYOK, DOKUMENTUMOK	96

1. Bevezetés és a munka tartalma

1.1. Bevezetés

A Sárvíz-völgye térségének települései egy olyan átfogó fejlesztést szeretnének megvalósítani, amely a turisztikai adottságokra alapozva egy teljes kínálati palettát jelent az idelátogatók számára, ugyanakkor az egymást kiegészítő létesítmények, tevékenységek megléte illetve azok fejlesztése felfrissíti a térség turizmusát.

A tanulmány célja egyrészt a meglévő turisztikai potenciálok feltárása, elemzése. Ezt követően meghatározzuk a térség hosszú távú jövőképét, valamint azon konkrét fejlesztési feladatokat, amelyek végrehajtásával az elképzelt fejlesztések megvalósíthatóak.

A Megrendelő a turizmusfejlesztési koncepció és programterv kidolgozásával az Aquaprofit Műszaki, Tanácsadási és Befektetési Rt.-t bízta meg.

1.2. A tanulmány célja

A tanulmány célja egy olyan átfogó, az érintett térséget felkaroló fejlesztési koncepció kidolgozása, amely összhangban a helyi fejlesztési elképzelésekkel, valamint a turizmus nemzetközi és hazai trendjeivel és igényeivel egy komplex, hosszú távon is életképes fejlesztés alapjait hivatott jelenteni.

1.3. A fejlesztési koncepció és programterv felépítése

A fejlesztési koncepció kidolgozását a térség turisztikai potenciáljának elemzésével kezdtük. A korábbi munkáink tapasztalataira alapozva egy komplex, részletes helyzetfeltárást végeztünk a vizsgált térségben. A vizsgálatok során figyelembe vettük a jelenlegi fejlesztési irányokat, illetve a környezeti és társadalmi hatásokat.

A helyzetelemzés során megvizsgáltuk a nemzetközi trendeket a turizmusban, kitekintést végeztünk a magyarországi, valamint a regionális, és megyei idegenforgalom tekintetében. A térség kínálati és keresleti oldala is elemzésre került, az ezekkel kapcsolatos piaci trendek bemutatásával.

A helyzetelemzést egy SWOT analízis zárta, melyben bemutatásra kerültek a térség erősségei, gyengeségei, a térségben és a fejlesztésekben rejlő lehetőségek és veszélyek.

A jövőképpen megfogalmazásra került az a vízió, ahogy a Sárvíz völgyét szeretnénk látni és láttatni. A jövőképhez kapcsolódó stratégiai fejlesztési célok, majd ezen célok elérését szolgáló programok jelentik azt az utat, amelyen keresztül a vizsgált térség elérheti a megfogalmazott céljait.

Ezt követően, az operatív program keretein belül megfogalmaztuk a konkrét fejlesztési feladatokat, valamint a projektet listáját is elkészítettük.

1.4. Az elkészítés módszere

A helyzetfeltáró és elemző munkákat a tanácsadói és szakértői körünk által a térségben begyűjtött másodlagos források, meglévő tanulmányok és statisztikák, valamint a Megrendelő által rendelkezésünkre bocsátott egyéb anyagok áttanulmányozásával és kiértékelésével kezdtük. Ezzel párhuzamosan terepbejárást is végeztünk a térségben, és személyes interjúk lebonyolításával is szereztünk információt a jelenlegi helyzetről, illetve a fejlesztési elképzelésekről.

A koncepció elkészítéséhez a következő anyagokat, dokumentumokat vettük figyelembe:

- Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013
- Fejér Megyei Statisztikai Évkönyve, 2004
- Országos Területfejlesztési Koncepció
- Megyei Idegenforgalmi Koncepció

1.5. Nyilatkozat

Tanulmányaink teljesen objektív alapon készülnek. A tiszteletdíj semmiféle kapcsolatban nem áll tanulmányunk megállapításaival, végső következtetéseivel. Természetesen mindent megtettünk annak érdekében, hogy a projekt piaci esélyeit a piacelemzés befejeztével reálisan megítélhessük.

Tanulmányunk nyilvánosságra nem hozható, nem sokszorosítható, bizonyítékul sem részenként sem egészében nem idézhető. Ezen kívül szerződés alapjául vagy prospektushoz, ill. megállapodásokhoz előzetes hozzájárulásunk nélkül nem használható fel. Ugyanakkor, tanulmányunk döntés-előkészítő dokumentumként szolgálhat pénzügyintézetek, hitelintézetek, menedzsment cégek, vagy potenciális befektetők számára.

A Megbízott nem vizsgálja továbbá a jövőbeli általános jogi helyzetet, a környezetvédelmi dokumentumokat és határozatokat, illetve ezek kihatásait a jelen projektekre vonatkozóan.

Elkerülhetetlen, hogy egyes feltevéseink vagy becsléseink nem realizálódnak, illetve előre nem látható események következnek be. Ennek következtében az elért eredmények a becsült eredményektől jelentősen eltérhetnek.

Nem értékeljük a menedzsment hatékonyságát, továbbá nem vállalunk felelősséget a jövőbeli marketing tevékenységért, illetve a menedzsment egyéb akcióiért, melyek a tényleges eredményre kihatással vannak.

A Megbízottnak nem kötelessége, hogy a tanulmányt a helyszíni szemle befejezése után olyan időközben felmerülő körülményekhez vagy eseményekhez igazítsa, melyek hatással vannak a piacelemzésre; azonban készek vagyunk a tanulmány felülvizsgálatának szükségességét megvitatni.

A Megbízó egyetért azzal, hogy az Aquaprofit Rt., annak munkatársai, és a tanulmányban részt vevő bármely személy felelőssége csak a megállapodott tiszteletdíj mértékéig terjedhet. Cégünk felelőssége a Megbízó irányába korlátozott, és tanulmányunk harmadik fél által történő felhasználása, kizárólag a Megbízó és/vagy a harmadik fél kockázata.

A jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben, illetve jogi vita kialakulása esetén, a Polgári törvénykönyv rendelkezései az irányadóak, és a Fővárosi Bíróság az illetékes bíróság.

2. A turizmus jelenlegi helyzete

2.1. Nemzetközi trendek a turizmusban

A Turisztikai Világszervezet (WTO) legfrissebb adatai szerint 2005 első hét hónapjában a nemzetközi turistaérkezések száma 5,9%-kal nőtt, és elérte a 460 millió főt. Ezzel a WTO korábbi előrejelzése, miszerint 2005-ben a nemzetközi turizmus 5-6%-kal bővül, teljesülni látszik. Habár ez a növekedési ütem továbbra is meghaladja a hosszú távú, átlagosan évi 4%-os emelkedést, a turisztikai szakemberek 2005. év végéig szóló várakozásai az elmúlt egy évvel összehasonlítva kevésbé pozitívak.

2005 első hét hónapjában a világ turizmusa lassuló növekedést mutatott: míg 2005 első négy hónapjában a nemzetközi turistaérkezések száma 9%-kal bővült, május-július között az emelkedés mértéke 4% volt. Ennek hátterében – többek között – az áll, hogy a főszezonon kívüli utazások száma nagyobb mértékben emelkedik. Összességében azonban elmondható, hogy a világ turizmusát az elmúlt évek hullámzó változásait követően stabilabb növekedés jellemzi.

A szabadidős és az üzleti turizmus egyaránt pozitív eredményekkel jellemezhető. A szabadidős turizmus dinamikusabb bővülésének hátterében a diszkont légitársaságok térnyerése és a korábban elhalasztott távoli/tengerentúli utazások megvalósulása áll. 2005 első hét hónapjában a nemzetközi turistaérkezések számában minden kontinensen emelkedést regisztráltak.

Kelet-Közép-Európa turizmusának dinamikus bővülése a 2005. évben tovább folytatódott: az előzetes eredmények alapján a régió turizmusa a kontinens átlagát meghaladó ütemű, 7%-os növekedést mutatott. A régió országai közül a legdinamikusabb vendégforgalom emelkedést Horvátországban és Lettországon tapasztalták, de az átlagosnál nagyobb mértékű növekedés jellemezte Szlovákiát és Észtországot is. A közép- és kelet-európai országokban a diszkont légitársaságok térnyerése a kiutazó forgalmat is nagymértékben befolyásolta, ami a belföldi turizmust több országban érintette negatívan.

A gazdasági növekedés lelassulása kihatott a jövedelmek alakulására, és csökkenő rendelkezésre álló jövedelmet hozott létre, amely a turisztikai bevételeket is fékezte. A turisztikai

szakma várakozásai a turizmus egészére vonatkozóan azonban pozitívan alakultak. Az utazási kedvet a terrortámadások, katasztrófák jelentős mértékben nem vetették vissza, a csökkenés inkább a forgalom tekintetében figyelhető meg. Összességében elmondható, hogy a világ turizmusát az elmúlt évek tapasztalatai alapján a hullámvész, de ugyanakkor a stabil növekedés jellemezte. A főszezonon kívüli utazások száma nőtt.

Az európai turizmust negatívan befolyásolják a vízum előírások és korlátozások, amelyeknek könnyítését az Európai Unió szorgalmazza. Az Európai Unióban a turizmus hozzájárulása a gazdaság teljesítményéhez a világ átlagát meghaladja.

**A nemzetközi turizmusból származó bevételek alakulása Magyarországon és a régió
országaiiban (2004-2005)**

	2004		2005 első negyedév
	millió USD	változás(%)	változás(%)
Ausztria	15412	0,4	0,5
Bulgária	2168	19,6	8,1
Csehország	4169	6,8	-1,8
Észtország	806	20,3	8,2
Horvátország	704	-0,1	-0,4
Lengyelország	5828	35,0	22,2
Lettország	267	13,9	50,8
Magyarország	4061	-9,3	10,0
Szlovákia	901	-8,4	52,4
Szlovénia	1630	13,0	13,5

Németországban a turisztikai kiadások növekedtek 2%-kal, de egyes desztinációkban a vendégéjszakák csökkenése figyelhető meg. Nagy-Britanniában a diszkont légitársaságok előretörése a kiutazó és a beutazó forgalmat is pozitívan befolyásolták.

Az észak-európai országok tekintetében a 2005-ös év nem kedvezett a turizmusnak, sem regionális, sem belföldi szinten, ezért emelkedett az Észak-Európából érkező kiutazó turisták száma. A tengerentúlon Japán kiutazó turizmusa 8%-kal bővült, Kínáé pedig egytizedével emelkedett.

2.2. Turizmus Magyarországon

Magyarország kedvező természeti adottságainak köszönhetően a nemzetközi turistaérkezések számát tekintve a világ jelentős fogadó országai közé tartozik.

Hazánkban a turizmus gazdasági szerepe, mind a GDP-hez való hozzájárulásban, mind a foglalkoztatottak arányát nézve jelentősebb, mint a világban és az Európai Unióban.

Magyarország **beutazó turizmusában** az európai országok játszanak jelentős szerepet. Az európai gazdaság alakulása, az Európában megfigyelhető keresleti és kínálati trendek, a magyarországi turisztikai kereslet meghatározó tényezők is egyben.

2005-ben Magyarországon 2106 kereskedelmi szálláshely, ezen belül 721 szálloda üzemelt, a szállodák átlagosan 50%-os kihasználtsággal működtek.

A 2005 januárjától októberig terjedő időszakban Magyarország kereskedelmi szálláshelyein több mint 3 millió külföldi vendéget fogadtak, akik 9,6 millió vendégéjszakát töltöttek el nálunk. A 2004-es adatokhoz viszonyítva a vendégek számában 5%-os, vendégéjszakák tekintetében 2% -os növekedést jelentett. Az Európai Unióból érkezett vendégek a külföldi vendégéjszakák háromnegyedét tették ki, azaz mintegy 7,3 millió vendégéjszakát.

Magyarország beutazó turizmusát tekintve, a tíz legfontosabb küldő ország tekintetében, a vendégéjszakák száma minden eddiginél magasabb értéket mutatott. Küldő piacaink közül a Nagy-Britanniából, Írországból, Japánból és Kínából érkező vendégek száma jelentősen megemelkedett. A legtöbb turistát hazánkba küldő Németországból viszont a 2005-ös évben 5%-kal kevesebb turista érkezését regisztrálták.

2005-ben az észak-európai országok közül, Svédországból 2,2 %-kal ,és Norvégiából 20%-kal több turista érkezett. A finn és a dán turisták száma azonban csökkent. Tartózkodási idejüket tekintve a külföldi vendégek átlagosan 3, 2 éjszakát töltöttek nálunk.

2005-ben a külföldi vendégek körében a legnépszerűbb szálláshely a szálloda, azon belül a három és négy csillagos. A külföldi vendégek a gyógyszállodáinkban 6%-kal több vendégéjszakát töltöttek el, mint egy évvel korábban. Külföldi vendégforgalom tekintetében, Közép-Magyarország, **Közép-Dunántúl**, és Észak-Magyarország emelkedést mutatott.

2005-ben a **belföldi turizmus** is dinamikus fejlődést mutatott, a belföldi vendégek száma 13%-kal, a vendégéjszakák száma pedig 11%-kal növekedett az előző évhez képest. Az ötcillagos szállodákban a vendégéjszakák száma 40%-kal, a négycsillagos házak estében 30%-kal nőtt. Az átlagosnál nagyobb mértékű növekedést 12,8%-t, regisztráltak a gyógyszállodák és a wellness szállodák viszonylatában. Az átlagos tartózkodási idő a belföldi vendégek tekintetében 2, 5 éjszaka volt.

Magyarország kereskedelmi szálláshelyekből származó bevételei a 2005. januárjától októberig terjedő időszakban 184,7 milliárd forintot tettek ki, amely 13%-os növekedést mutat. A bevételek 53%-a szállásdíjakból, 24%-a szálláshelyi vendéglátó egységek forgalmából származott. A külföldi és a belföldi vendégéjszakák tekintetében erősödtek a négy-és ötcillagos szállodák vendégforgalmai.

Szállodák vendégforgalma

2005. I-III. negyedév

<i>Szálloda</i>	<i>Vendég</i>		<i>Vendégéjszaka</i>		<i>Átlagos tartózkodási idő, éjszaka</i>	
	<i>külföldi</i>	<i>belföldi</i>	<i>külföldi</i>	<i>belföldi</i>	<i>külföldi</i>	<i>belföldi</i>
egycsillagos	228	2715	1975	18786	8,7	6,9
kétszillagos	2269	10822	5568	28161	2,5	2,6
háromcsillagos	9465	14911	21828	27836	2,3	1,9
négycsillagos	6693	2894	21759	4572	3,3	1,6
Összesen:	18655	31342	51130	79355	2,7	2,5
Az előző év azonos időszakának %-ában						
egycsillagos	166,4	98,5	889,6	218,7	534,6	222,0
kétszillagos	115,3	117,3	120,1	104,3	104,2	88,9
háromcsillagos	100,6	94,2	98,2	95,5	97,6	101,4
négycsillagos	121,3	257,9	130,9	288,5	107,8	111,8
Összesen:	109,5	108,3	116,9	119,6	106,8	110,5

Forrás: KSH Statisztikai Tájékoztató

Magyarország turisztikai imázsa annak általános ország-képével összefügg. Sajnos az egyes országok eltérő képpel rendelkeznek, információik sokszor hiányosak. A magyarországi vendégéjszakák tekintetében **a Nyugat-Európából érkező turisták száma igen jelentős**, ennek ellenére Nyugat-Európában nem létezik egy kialakult kép országunkról.

Legfontosabb turisztikai küldő országunk Németország, innen érkezik a legtöbb turista hazánkba. Jelentős még a Nagy-Britanniából, Franciaországból, Hollandiából, Ausztriából, Lengyelországból érkező turisták száma. A Kelet-Európából érkező turisták szemében az ország megítélése egységesebb a Nyugat-Európaihoz viszonyítva, szintén a közös történelmi múltunkból adódóan. Külföldön sok esetben, mint kelet-nyugat közötti hídként tekintenek Magyarországra.

Magyarországon a jelentős **számú külföldről érkező turistaforgalom, és a természeti értékeken** kívül jelentős szerepet játszanak **építészeti értékek, kulturális hagyományok, programok**, és nem utolsósorban a **magyar vendégszeretet** is.

Turisztikai kínálatunkat tekintve, az egészségturizmus, a bor- és gasztro-, az öko-, kulturális-, falusi-, konferencia-, aktív turizmus ágak a legjelentősebbek.

Az **egészségturizmust** tekintve, megkülönböztethetünk hagyományos gyógyüdüléseket, és wellness üdüleket. Magyarország területének mintegy 80%-a alatt található termál-, és gyógyvíz készlet. Magyarországon a 30C°-nál magasabb hőmérsékletű vizeket már hévíznek, termálvíznek tekintik.

A **hazánk gyógyvizei** sokféle betegség kezelésére alkalmasak: mozgásszervi megbetegedések, bőrbetegségek, nőgyógyászati panaszok, keringési betegségek, emésztőszervi bántalmak stb.

A **wellness üdülések** egyre népszerűbbek hazánkban, egyre több wellness turisztikai szolgáltatónak minősülő létesítmény üzemel Magyarországon.

A magyar turisztikai bevételek tekintetében fontos szerepet játszanak a **konferencia- és üzleti turisztikai** bevételek.

Ebben a kategóriában jellemző a magas színvonalú turisztikai szolgáltatások iránti kereslet, illetve ehhez kapcsolódóan a magas fajlagos költség. Magyarországon a multinacionális cégek megjelenése felgyorsította, és a turisztikai bevételek szempontjából megnövelte e turisztikai ágazat fontosságát. A konferenciaturizmus területén Magyarországnak kedvező fekvése miatt jó lehetőségei vannak, a nemzetközi konferenciák, rendezvények számának tekintetében a világranglista első felében helyezkedik el.

Hazánk területének jelentős részén különlegesen jó adottságok léteznek a bortermelés számára, **borászatunk** mintegy ezer éves múltra tekint vissza. 22 borvidékünkön teremnek minőségi bor alapját adó fajták, amelyek a magyar bor világhírnevét öregbítik.

Boraink mellett **gasztronómiai kínálatunk** is nemzetközi hírű. A magyar konyha specialitásai, ízei sokszor jelennek meg, mint a külföldiek Magyarországra utazásának egyik motivációja.

A magyarországi **ökoturizmus** alapját védett és nem védett természeti területeink adják. Ma már 10 nemzeti park áll a látogatók rendelkezésére.

Az ökoturisztikai fejlesztések még sok, jelenleg kiaknázatlan lehetőséget rejtenek magukban, látogatóközpontok, tanösvények, vagy különböző témaparkok kialakításával.

Kulturális turizmusunk ereje az 1000 éves kulturális hagyományunkban rejlik. Az ország egész területén találunk jelentős kulturális attrakciókat (épített örökségek, kastélyok, települések, stb.). Világörökségeink sora szintén gazdag.

Magyarországon jelenleg **közel 800 kastély és vár** található, melyek nem csak épített örökségeink részét képezik, hanem sok esetben magas színvonalon működő **kastélyszállodaként** működnek, élve hasznosításuk újabb lehetőségeivel. Ezek a kastélyszállodák általában háromcsillagos kategóriába tartoznak, de megtalálhatók a magasabb kategóriák is a kínálatban.

A kastélyszállók minden esetben magas színvonalon üzemelő, széles körű szolgáltatást kínáló kereskedelmi szálláshelyek.

Kulturális turizmusunk másik kiemelkedő attrakciócsoportját királyi városaink pl.: Budapest, Székesfehérvár, Visegrád, Veszprém stb., és történelmi városaink pl.: Sopron, Kőszeg, Pécs, Szeged stb. alkotják.

Szintén fontos kulturális kínálati elemek ebben a tekintetben a fesztiválok és rendezvények. Kulturális turisztikai kínálatunk nemcsak a külföldről hozzánk látogatók, hanem a belföldi látogatók által hozott turisztikai döntésekben is jelentős szerepet játszanak.

A **falusi turizmus** során a turisták falusi környezetben ismerkedhetnek meg a helyi hagyományokkal, szokásokkal, a falusi életforma sajátosságaival, a mezőgazdasági és állattenyésztési tevékenységekkel.

Az **aktív turizmus** során a turisták célja valamiféle szabadidős vagy sporttevékenység végzése, ez lehet vízi-, kerékpáros turizmus, természetjárás, lovaglás, golf, horgászat, vadászat, stb. Egyik jelentős terület ezek közül a lovas turizmus területe, amely hazánkban ősi múltra tekint vissza. Számos lovas európai és világversenynek adunk otthont, de gyakoriak a helyi lovas rendezvények is.

Az aktív turizmus szerves részét képezi a vízi turizmus, amelynek tavaink és folyóink adnak kiváló alapot. Sajnos infrastrukturális ellátottság tekintetében e területek általában nem megfelelően ellátottak.

A szolgáltatáskínálat az elmúlt években jelentősen fejlődött, egyre több sportlétesítmény. Szintén az aktív turizmus részét képező golf Magyarországon viszonylag rövid múltra tekint vissza. A már meglévő versenypályáink nemzetközi szabvány szerint készültek, a pályák számának növelésével nemcsak a külföldi, hanem a belföldi turisták körében is népszerűbbé tehető ez a sport.

2.3. A térség turisztikai potenciáljának elemzése

2.3.1. A Közép-Dunántúli régió

A Közép-Dunántúli régió a Dunántúl középső és északkeleti részén terül el, a Balatontól csaknem a Dunakanyarig, délen pedig a Mezőföld kapcsolódik hozzá. A régió legnagyobb folyóvize a Duna, legnagyobb tava a Balaton. A Közép-Dunántúli régió 59 tájegységre oszlik.

Természeti adottságai sokszínűek, itt található többek között a Mezőföld, a Bakony, a Vértes, a Velencei-hegység, a Velencei-tó. A Közép-Dunántúli régiót (11236 km²) Fejér megye, Komárom-Esztergom megye, a Dunakanyar (kiemelt üdülőkörzetéhez tartozó települések kivételével), illetve Veszprém megye a (Balatonhoz tartozó települések kivételével) területek alkotják.

A régió **közlekedési adottságai kiválóak**, a régiót két vasúti fővonal és két autópálya (M1, M7) is keresztezi, így megközelíthetősége mind Budapest felől, mind a Balaton irányából egyszerű.

A fővárossal való összeköttetése a régiónak jó, területét több nemzetközi szempontból jelentős út szeli át. A régióban mintegy 4000 km hosszú közút található. A közutak sűrűsége

nagyobb az országra jellemzőnél. A fő vasúti vonalak villamosítottak, ugyanakkor a régió belső vasúti kapcsolatrendszere nem kielégítő.

A régióban a **felsőoktatásnak** kiemelt szerepe van. Jelentősek Veszprém, Székesfehérvár szakirányú egyetemi és főiskolai szintű képzései, széles turisztikai szakképesítési lehetőségekkel.

Mezőgazdasági szempontból a régió kedvező adottságokkal rendelkezik. Az itt elterülő síkságok (pl.: Mezőföld) rendkívül jó minőségű termőterülettel rendelkeznek a gabonatermelés számára. A régióban található termőterületek aránya magasabb az Európai Unió átlagoknál, ennek ellenére csökkent a mezőgazdaságban dolgozók aránya.

A közép-dunántúli régió **az ország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége**. A turizmus ágazatát nézve a GDP-ből való részesedése a régióknak az országoshoz hasonló mértékű. A régiót alkotó három megye turisztikai mutatói tükrözik idegenforgalmi jelentőségüket. A közép-dunántúli régióban 6 üdülőkörzet található. A régió szálláshely szolgáltatás és vendéglátóegységek tekintetében az országban lévők 12%-ának ad otthont.

A közép- dunántúli régióban találjuk az országos a kereskedelmi szálláshelyek és magán szálláshelyek kb. egyötödét. A régióba látogató turistákat 60. 000 kereskedelmi, és 46. 000 magán szálláshellyel várják a szállásadók. A régióban a szálláshelyek arányában a kempingek szálláshelyei adják a legtöbb férőhelyet. A régió három megyéjében a szálláshelyek eloszlása nem egyenletes, szállodai férőhelyek arányában Veszprém megye a legjobban ellátott.

Vendégéjszaka szám és regisztrált vállalkozások Magyarország régióiban

Régió	Kereskedelmi szálláshelyeken a vendégéjszakák		Külföldi vendégéjszakák aránya,%	Regisztrált vállalkozások		1000 lakosra jutó vállalkozás
	száma 1000	számának indexe		száma	Előző év azonos időpontja=100,0	
Közép-Magyarország	5419,3	108,2	82,4	484342	100,7	170
Közép-Dunántúl	2111,9	102,5	51,1	122990	101,1	111
Nyugat-Dunántúl	2821,3	98,3	53,6	118411	101,8	118
Dél-Dunántúl	1960,6	97,1	39,5	110939	99,0	113
Észak-Magyarország	1213,3	100,4	17,9	101940	101,2	80
Észak -Alföld	1329,9	93,2	35,7	131109	100,6	85
Dél -Alföld	893,9	104,6	23,1	133613	102,6	99
Ország	15750,2	101,9	55,4	1204408	100,9	119

Forrás: KSH Statisztikai Tájékoztató

A Közép-Dunántúlon mintegy 6400 vendéglátóhely áll a vendégek rendelkezésére. Számukat tekintve az országosnál kedvezőbb az ellátottsági helyzet, bár azok gyakran koncentrálnak városokba és üdülőkörzetekbe.

Idegenforgalmi vonzerő és programlehetőségek tekintetében, valamint kulturális szempontból is az egyik leggazdagabb régió az országban, az államalapítás bölcsője, királyi és történelmi városok sokasága található itt.

Székesfehérvár az ősi magyarság székhelyeként vált a történelmünk egyik jelentős színpadává.

A régió másik híres királyi városa **Veszprém**, sokszor a királynék városaként is említik, hiszen történelmi felvirágzását elsősorban Gizella királynénak köszönheti.

Harmadik királyi városunk a közép-dunántúli régióban **Esztergom**, a Magyar Katolikus Egyház fejének, az esztergomi érseknek a székhelye.

A régió római kori emlékekben is gazdag, talán a legértékesebb közülük a Balácán található villagazdaság és **táci Gorsium**, ahol Magyarország legnagyobb római kori ásatása található. Római kori emlékek közül templomromokban gazdag a terület, bár a történelem viharait kevés élte túl pl.: az ösküi és a sólyi templom.

A régióban várakat és kastélyokat is találhatunk szép számban. A tatai vár, a várgesztesi vár, a sümegi vár, a nagyvázsonyi vár, vagy a csókakői vár mind jelentős történelmi emlékhelyek. Kastélyok tekintetében rendkívül gazdag a régió, az ácsi Zichy kastély, a bábolnai Sándor – Metternich kastély, a kishéri Batthyány kastély, a sárszentmihályi Szerényi kastély, a **soponyai Zichy kastély**, a **dégi Festetics kastély**, a **seregélyesi Zichy kastély** a legjelentősebbek. A múzeumi kiállítások száma magas, rendkívül sok kulturális értéket kínál a több mint 100 múzeum.

A régió sokoldalú rendezvény kínálattal várja az ide érkezőket. Többségük a turisztikai szezonhoz igazodik, és a települések éves esemény naptáraikban teszik közzé azokat. A teljesség igénye nélkül a legismertebbek: áprilisban: Szent György-hegyi Napok, Komáromi Napok, májusban: Gizella Napok, A tánc fesztiválja, Magyarpolányi Passió, Vitorlabontó Ünnepségek, júniusban: Pápai Nemzetközi Játékfesztivál, Esztergomi Várszínház, július: Művészetek Völgye, Balaton-átúszás, augusztusban: Veszprémi Nyári Fesztivál, Borhetek, Nemzetközi Néptáncfesztivál, szeptemberben: Pápai Barokk Napok, októberben: Móri Bornapok.

A régió **konferenciaturizmus** tekintetében egyelőre nem rendelkezik jelentős múlttal.

A Közép-Dunántúli régió **vad és halállományban gazdag**, jó alapot biztosítva a horgász, vadászturizmus és az ökoturizmus számára.

A Közép-Dunántúli régióban a **gyógy-és termálturizmus** nem vezető turisztikai ágazat, de fürdőkultúrája régre tekint vissza. A gyógyvizek felhasználása sok lehetőséget rejt magában, gyógyfürdőzésre, ivókúrára, inhalációs terápiára is felhasználható.

A régió bővülő **gyógy-és wellness** kínálattal várja a látogatókat Agárdon, Komáromban, Velencén, Pápan egyaránt. A Tapolcai-medence központjában lévő Tavas-barlang klimatikus adottságai miatt

alkalmas asztmás betegek kezelésére. A régió vizei az országosan elismert ásványvizek kategóriájában is elismertek. pl.: a Kékkúti Theodóra, a balatonfüredi Kossuth és Berzsenyi forrás, Csopakon a József forrás stb.

A gasztronómia és a borturizmus is meghatározó a régióban. Borvidégeink közül hét ebben a régióban található, az ászár- nesz mélyi, a móri, a somlói, a badacsonyi, a balatonfüred-csopaki, a balatonfelvidéki, az etyek- budai, kiváló minőségű borokat adnak. **Több borút kialakítása, a borturizmus és a borgasztronómia fejlesztése**, továbbra is egy kedvező turisztikai fejlesztési irány lehet a régióban.

A Közép-Dunántúli régió **falusi turizmusa** nem sorolható egyenlőre a térség vezető turisztikai ágazatai közé, mert a hagyományos falusi porták állapota, nem megfelelő mérete, csak kevés esetben teszi lehetővé a minőségi falusi turizmus kialakítását.

Az **aktív turizmus** a régióban hagyományokkal rendelkezik. A magyarországi turista útvonalak közül számos átszeli a területet. Az aktív turizmus része a **kerékpározás** is, a kerékpárutak hosszának bővítése turisztikai szempontból az aktív turizmus erősödését vonja maga után.

Az aktív turizmus fontos eleme része a **lovas turizmus**. A Közép-Dunántúlon a lótenyésztésnek ősi hagyományai vannak, a térségben több mint 30 tenyésztőtelep működik, ahonnan nemes vérvonalú fajták kerülnek ki. A régió kiváló, lovaglásra alkalmas területekkel rendelkezik.

A lovasturizmus a természetjárásának egy sajátos, természetbarát formájára ad lehetőséget, amely egyben alkalmas arra, hogy két vagy akár több aktív turisztikai formát kapcsoljon össze.

2.3.2. Fejér megye

Történet

Fejér megye területe már az ősidőktől kezdve lakott, kedvező természeti adottságainak köszönhetően mindig vonzotta a betelepülőket. A megye területét a honfoglaló magyarok szállták meg 895-900 körül, kiváló adottságai miatt rögtön a fejedelmi törzs székhelye lett. Géza fejedelem Fehérvárt jelölte ki központként, István pedig uralkodása idején a királyi vármegye székhelyévé tette.

Székesfehérvár kiemelkedő szerepet töltött be, koronázási és temetkezési hely volt egészen a XVI. századig. Fejér vármegyéről említést először oklevélben 1009-ből találhatunk.

A megye életében a török hódoltság időszaka hozott változásokat, miután a törökök elfoglalták a megyeszékhelyet és a megyehatóság a területen megszűnt.

A török hódoltság idejében a lakosság megfogyatkozott, ezért a XVII. században a magyar lakosság helyére szlovák és német telepesek érkeztek.

A megye ténylegesen a XVIII. században kezdett el regenerálódni a több százados hányattatásokat követően. A főúri családok - a **Zichyek**, a Batthyányiak- visszakapták régi birtokaikat. Elindult az agrárkultúra fejlődése, a betelepült telepesek megteremtették a belterjes gazdálkodás alapjait. Az újra népes megyét a XVII. században három részre osztották fel közigazgatásilag, a **sármelléki**, a csákvári és a bicskei járásokra. A területen több jelentős mezőváros alakult ki, pl.: Sárbogárd, **Káloz**, Lovasberény, Martonvásár, **Sárosd**, Adony stb.

A szabadságharc leverése után jelentős ipari fejlődés, és polgárosodás indult el.

A megyének 2 megyejogú városa, 7 városa és 98 községe van, területét tekintve pedig mintegy 4359 km².

2.3.3. Gazdaság, demográfia, idegenforgalom

Fejér megye jelenleg 10 statisztikai kistérségből áll: Abai Kistérség, Adonyi Kistérség, Bicskei Kistérség, Dunaújvárosi Kistérség, Enyingi Kistérség, Ercsi Kistérség, Gárdonyi Kistérség, Móri Kistérség, Sárbogárdi Kistérség, Székesfehérvári Kistérség.

Fejér megye területén a hivatalos statisztikai adatok szerint 2005-ben 428.798 fő él. Megoszlását tekintve a népesség 51,6 %-a nő és 48,4%-a férfi. Korcsoport szerinti megoszlás alapján, a 25-29 éves, a 30-34 éves, a 45-49 éves, és az 50-54 éves korosztályok létszáma a legmagasabb. Ebben a tekintetben a megye az országos tendenciáknak megfelelő korösszetétellel rendelkezik.

2005-ben a megyében, vállalkozásoknál, költségvetési szerveknél, non profit szervezeteknél összesen 116.000 fő állt alkalmazásban. A versenyszférában bővülés volt a jellemző, a költségvetési szerveknél pedig létszámcsökkenés jellemezte a megyét. Az alkalmazásban állók kétharmadát a fizikai dolgozók tették ki, számuk a 2004 évi adatokhoz képest növekedett.

Az alkalmazottak száma ágazatonként eltérő módon alakult. Fogyás ment végbe a mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, vadgazdálkodásban, közigazgatásban, a feldolgozóiparban. Stagnálás figyelhető meg az egészségügyi, szociális és oktatási területeken. Növekedés a szolgáltatási, kereskedelmi, ingatlanügyi területeken történt az alkalmazottak számában. Érezhető a terciér szektor erősödése a foglalkoztatás tekintetében.

A havi nettó átlagkereset a megyében a fizikai dolgozók körében 79056Ft, a szellemi foglalkozásúak körében pedig 129711 Ft körül alakult. Ezek adatok átlaga alapján, a megyében az alkalmazásban állók átlagos havi bruttó keresete 144782 Ft körüli összeget tett ki, a nettó átlagkereset 96909 Ft volt. A reálkeresetek mintegy 6%-kal emelkedtek a 2005-ös év folyamán. Keresetek tekintetében a legnagyobb növekedés a bányászat, az oktatás, és a közigazgatás területén történt.

A Foglalkoztatási Hivatal adatai alapján az országosan regisztrált munkanélküliek 3,5%-a, 14045 fő Fejér megyében élt. A megye munkanélküliségi rátája 2005-ben 7,2 %. A munkanélküliek 55,2%-a nő, és legnagyobb arányban, 46%-ban a 26-45 korosztályt érintette. Sajnos a pályakezdő munkanélküliek száma növekedett, és az összes regisztrált munkanélküliek arányában 10,4%-t tett

ki. A megyén belül a munkanélküliségi ráta differenciáltan alakult az elmúlt évben. A legalacsonyabb munkanélküliségi ráta Gárdony térségében, a legmagasabb Enying és Sárbogárd térségében tapasztalható, ahol a mezőgazdasági ágazat lenne a fő megélhetési forrás.

Beruházások tekintetében 2005-ben a Fejér megyei székhelyű gazdasági szervezetek, mintegy 88,3 milliárd forintot ruháztak be, egy lakosra lebontva ez meghaladja az országos átlagot. A beruházások kétharmada az iparban történt, de jelentős fejlesztések voltak a kereskedelem, szolgáltatások területén is. A megyében a regisztrált gazdasági szervezetek 94%-a vállalkozás. Az egyéni vállalkozások száma a megelőző évhez képest alig emelkedett.

Fejér megye iparát nagymértékű koncentráció jellemzi, a termelés alakulására nagymértékben hat az export értékesítési lehetőségek köre. 2005-ben a megyében 7 ipari park működött, ebből 5 Székesfehérváron (Alba Ipari Zóna, Déli Ipari Park, IKARUS Székesfehérvár Ipari Park, Sóstó Ipari Park, Videoton Ipari Park), 1 Dunaújvárosban (Dunaújvárosi Ipari Park), 1 Bicskén (M1 Ipari Park és Logisztikai Központ).

Fejér megyében 2005 évben mintegy 101 ezer hektáron termeltek kalászos gabonát. A kalászos gabonafélék átlaghozama a megyében jelentősen meghaladta az országos átlagokat. A kalászos gabonák a mezőgazdasági termények négyötödét adták. A megye állatállománya baromfi, szarvasmarha és sertések számában is csökkent.

Fejér megyében a 2005 évben, az átlagos országos idegenforgalmi növekedésekhez képest nagyobb mértékű élénkülés figyelhető meg. A megyében a kereskedelmi szálláshelyeken az adott időszakban, 94 ezer vendéget fogadtak, 6,3 %-kal többet, mint az azt megelőző évben. A külföldi vendégszám 9,5%-kal, a belföldi vendégszám 5,1%-kal növekedett. A megyébe érkezett külföldi vendégek háromnegyed részben az Európai Unióból érkeztek, legtöbben Németországból. Minden negyedik külföldi látogató német állampolgár volt, de számuk az előző évhez viszonyítva 6,2%-kal csökkent. Míg az osztrák vendégek száma az előző évekhez képest nem változott, addig az Oroszországból érkezők száma ötszörösére nőtt. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 15%-kal emelkedett. A külföldiek vendégéjszakáikat legnagyobb számban három és négycsillagos szállodákban töltötték el. Más kereskedelmi szálláshelyek is népszerűek a külföldi turisták körében, különösen a panziók. A külföldi turisták átlagosan 3,3 éjszakát töltöttek el a megye kereskedelmi szálláshelyein, ez az előző évhez viszonyítva 5,2 %-kal magasabb.

A megyében a kereskedelmi szálláshelyek közel 2,5 milliárd Ft árbevételre tettek szert, ami 30%-kal több az előző évhez képest. A bevételek fele a szálláshelyekből, negyede a vendéglátásból származott. A szállodai bevételek negyedével, az egyéb szálláshelyek 40%-kal növelték bevételeiket. A szálláshelyek árai átlagosan 4100 Ft körül mozogtak, áraikat átlagosan 8,4%-kal növelték a szállodák.

3. A Sárvíz Völgy térsége

3.1. *Érintett terület*

Fejér megye középső és déli részét észak-dél irányban átszelő Sárvíz völgye a Sárvíz (Nádor csatorna) és Malom csatorna mentén elhelyezkedő természetvédelmi területekkel érintett kistáj. A két védett terület a Rétszilasi-halastavak Természetvédelmi Terület, mely 1997 óta a Ramsari madárvédelmi egyezmény nemzetközi jelentőségű vizes területeinek jegyzékében is szerepel, és a Sárvíz völgye Tájvédelmi Körzet.

A terület a Dunántúl legjelentősebb ökológiai folyosójának része. A zöld folyosó a Duna-völgy folytatásaként, a Ferencmajori-halastavakon, a tatai Öreg tavon, Csíkvarsai-réten és a Pákozdi-tározón, az északi Sárreten, a Velencei-tavon és a Dinnyési-Fertőn át, majd a Sárvíz-völgyében található természetes vízállásokon és a mesterséges tavak fűzérén keresztül újra a Dunához csatlakozik. A különleges természeti adottságok, domborzati és vízrajzi viszonyok a Kárpát-medence geomorfológiai fejlődésének következményei. A térség legnagyobb értéke gazdag madárvilága, de emellett számtalan védett növényi ritkasággal is elkápráztatja az ide látogatókat. A táj képéhez szorosan hozzátartoznak a csatornák mentén kialakított, halastavakat körülvevő, összefüggő, nagy kiterjedésű nádasok, gyékényesek, mocsarak. Az utóbbi évek vadgazdálkodásának következtében ismét elszaporodtak a vadon élő állatok.

A terület tájképi megóvása mellett a kistáj települései jelentős hangsúlyt helyeznek a természeti és folklorisztikus értékek bemutatására.

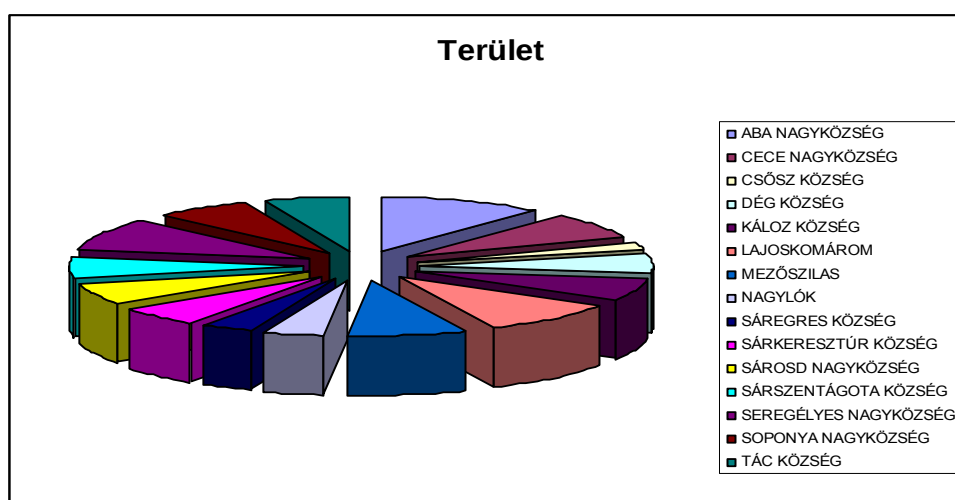
3.2. *Érintett települések*

A Sárvíz völgye térség Fejér megye közepén helyezkedik el, és a következő települések alkotják: Aba, Cece, Csősz, Dég, Káloz, Lajoskomárom, Mezőszilas, Nagylók, Sárkeresztúr, Sárosd, Sárszentágota, Sáregres, Seregélyes, Soponya és Tác szövetségével jött létre. Ezek a települések akkor valójában három statisztikai kistérséghez, a székesfehérvári, a sárbogárdi, és az enyingi kistérséghez tartoztak.

Település adatok

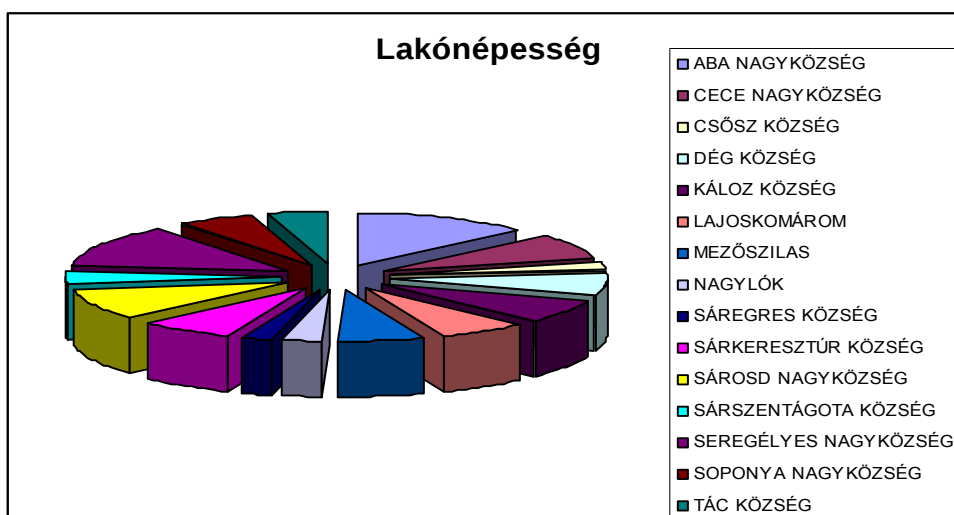
Település	Terület (km ²)	Lakónépesség (fő)	Természetes szaporodás/ fogyás (fő)	Természetes szaporodás/ fogyás (%- ban)	Belföldi vándorlási különbség
ABA NAGYKÖZSÉG	88,05	4634	0	0	41
CECE NAGYKÖZSÉG	58,84	2790	-8	-0,28	-24
CSÓSZ KÖZSÉG	17,11	1075	-10	-0,93	15
DÉG KÖZSÉG	46,86	2322	-15	-0,64	-8
KÁLOZ KÖZSÉG	47,79	2584	-3	-0,11	39
LAJOSKOMÁROM	75,67	2358	-15	-0,63	26
MEZŐSZILAS	65,1	2288	-40	-1,74	28
NAGYLÓK	32,44	1149	-11	-0,95	20
SÁREGRES KÖZSÉG	26,16	798	-10	-1,25	7
SÁRKERESZTÚR KÖZSÉG	46,75	2545	30	1,17	1
SÁROSD NAGYKÖZSÉG	48,12	3502	0	0	0
SÁRSZENTÁGOTA KÖZSÉG	45,5	1426	-8	-0,56	32
SEREGÉLYES NAGYKÖZSÉG	78,19	4722	-27	-0,52	25
SOPONYA NAGYKÖZSÉG	49,96	2055	-13	-0,63	-12
TÁC KÖZSÉG	45,69	1591	1	0,062	28
ÖSSZESEN	772,23	35786	-147	-0,41	218

Forrás: KSH, 2004.

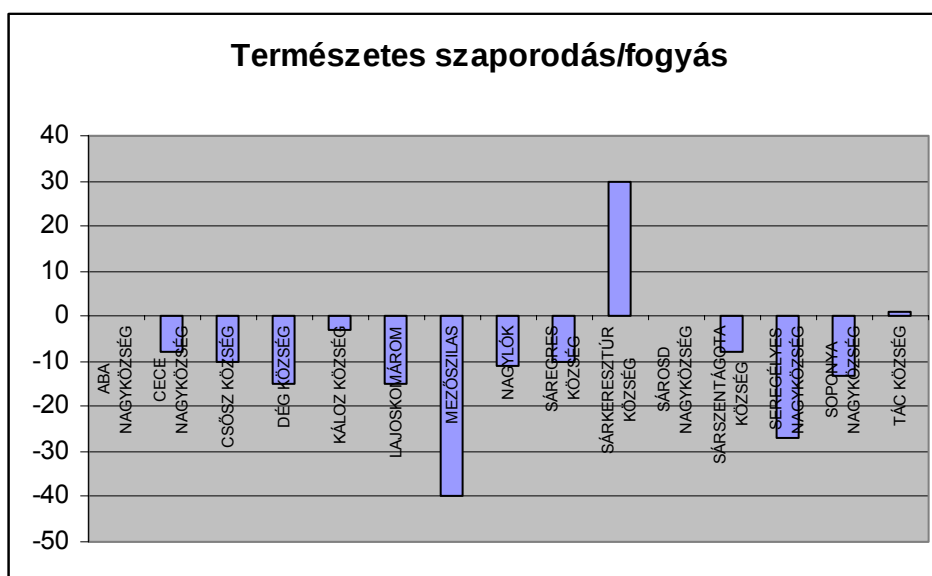
Forrás: 2004-es KSH adatok alapján saját szerkesztés

A térség települései közül a területi vonatkozásban ABA a legnagyobb település, de népesség tekintetében nem sokkal marad el a Seregélyestől (az utóbbiban többek között az ipari parknak köszönhetően jelentős odavándorlás figyelhető meg). Nem sokkal marad el településnagyság tekintetében Lajoskomárom illetve Seregélyes. Lakosságszám tekintetében Sárosd is előkelő helyen van, de a 2004-es statisztikai adatok népességfogyást mutatnak a területen.

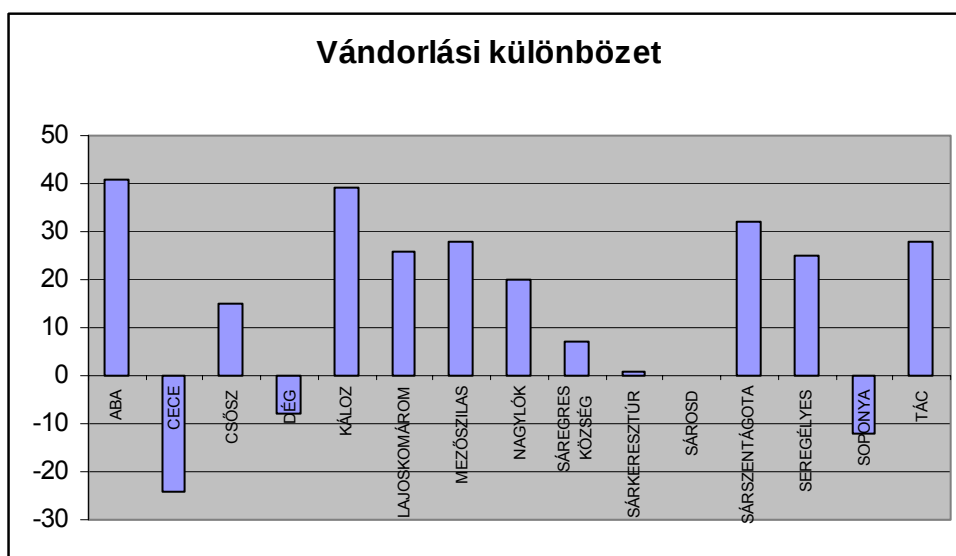

Forrás: 2004-es KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az etnikai kisebbség egyes településeken jelen van, melyből eredően a munkanélküliség, és a további szociális problémák kezelése feladata a településeknek.

Forrás: 2004-es KSH adatok alapján saját szerkesztés

Forrás: 2004-es KSH adatok alapján saját szerkesztés

A természetes szaporodás/fogyás tekintetében egyedül Sárkeresztúron beszélhetünk szaporodásról, a többi település esetében érvényes az országos trend a népesség csökkenését illetően.

A belföldi vándorlási különbség ennél kedvezőbb képet mutat, szinte mindegyik település esetében pozitív értékekről beszélünk.

A lakosság döntő többsége a térségben az ipari valamint a szolgáltatói szektorban helyezkedett el. Mivel a települések Székesfehérvár (Aba, Tác, Sárkeresztúr, Sárosd, Lajoskomárom, Csősz, Soponya, Sárszentágota, Káloz, Sárkeresztúr), valamint Sárbogárd (Cece, Sáregres) vonzáskörzetébe tartoznak, ezért nagyarányú a Székesfehérvárra valamint kisebb számban a Sárbogárdra ingázó foglalkoztatottak száma. A Seregélyesi ipari központ a térség számára szintén foglalkoztatási lehetőséget biztosít

3.3. Együttműködés

A spontán módon, a települések által önállóan szervezett, nem statisztikailag kialakított térség az Abán, a térség egyik legnépesebb községében megindult nagy hatású, tudatos közösség-szervező településpolitikai biztatásával létrejött kezdeményezésen alapult.

1991-től a Sárvíz Kistérség településein működő egyesületek ismerkedni kezdtek egymással, együtt szerveztek ünnepeket, találkozókat és eseményeket a sport, a kultúra, a helyi hagyományok területén, melyben már négy falu lakossága közösen részt vett. 1994-től a „négyek” (Aba, Káloz, Sárkeresztúr, Soponya) önkormányzatai megkötötték a kistérség első szerződéseit, melyekben elkötelezték magukat az ünnepek, a kultúra, az oktatás, az önkormányzati ügyintézés, az infrastrukturális beruházások, a közös érdekvédelem és más egyéb, a településeket érintő területeken való szoros együttműködésre. Az első Sárvíz szerződés még csak a kulturális kapcsolatok bővítéséről szólt, a második Sárvíz szerződéssel a települések előre felkészültek a kormányzatnak a kistérségi együttműködéseket támogató politikájára. A kistérség 2003-ra tíz tagúvá bővült, eddig utolsónak Cece és Seregélyes csatlakozott. 2004-ben aztán megvalósult a statisztikai kistérséggé válás célkitűzése, azonban a már felvázolt okok folytán a Sárvíz Kistérség továbbra is funkcionális programtérségként működik.

A szerződésekben megkötött egyenrangú kapcsolatrendszer a térség minden településének biztosítja a garanciát arra, hogy a közös döntésekben mindenki szava egyformán számítson; ne alakuljon ki az egyoldalú centrum-periféria viszony. A közös terheket mindenki, de csak arányosan viselheti. Tehát a Sárvíz-menti településeken nem egyedi akciókra irányult a kistérség szervezése, hanem a helyi demokráciának a helyi autonóm közösségekből kiinduló spontán önszerveződésének támogatására.

2001-ben a Sárvíz „települési szerveződés” túllépett a szerződéses együttműködés keretein. A települések önálló önkormányzati területfejlesztési társulást, tanácsot hoztak létre, mely minden korábbinál átfogóbb és összehangoltabb együttműködést eredményezett.

2003-ban a települések közösen létrehozták a Sárvíz Területfejlesztési Társulást munkaszervezetét, hasonló nevű közhasznú társaság (Kht.) formájában. Ennek legfontosabb feladatai: kistérségi fejlesztési és operatív programok kidolgozása és utógondozása, források

feltárása és bevonása a kistérségi programok megvalósításába, kistérségi információs hálózat létrehozása és karbantartása

A fejlesztési terület mindegyike testvér-települési kapcsolatokat ápol. Európa minden táján lévő településekkel, ezen belül pedig a határon túli magyar településekkel is. (pl. Aba-Borszék, Tác-Tordaszentlászló, stb.). A kapcsolatok ápolása többek között a települési rendezvényeken való részvételben, a kölcsönös településlátogatásokban nyilvánul meg.

4. A térség turisztikai keresletének és kínálatának elemzése

A térség turisztikai kínálatának bemutatását a Nemzeti Fejlesztési Terv, illetve a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia által meghatározott turisztikai szegmensek szerint mutatjuk be.

Az ezredfordulót követő pályázati rendszerek egyik fő célja éppen a turisztikai beruházások élénkítése volt, melynek eredményeként főként az egészségturizmus, kongresszusi turizmus, kulturális turizmus, lovas turizmus, vízi turizmus, ökoturizmus területén valósulhattak meg fejlesztések.

Figyelembe véve a térségről készült korábbi tanulmányokat, dokumentációkat, adatokat, valamint a térségben végzett kutatásainkra alapozva ezen a területen a termál-, egészségturisztikai szegmensek mellett az örökségturizmus, a sport- és szabadidős tevékenységek vannak hangsúlyosan jelen a vizsgált térségben.

4.1.Egészségturizmus

A magyar turisztikai szektor **elsődleges kiemelt terméke** 2013-ig az **egészségturizmus**, mely egyúttal a **természeti adottságokra épülő kínálatfejlesztés** legfontosabb eleme. Az elkövetkező 10 évben a termék belföldi és nemzetközi versenypozíciójának javítása a cél. Ez egyrészt folyamatos fejlesztéseket igényel a termék minden vonatkozásában, elsősorban a komplex termékek kialakítása érdekében. Szükséges olyan létesítmények megvalósítása, amelyek a nemzetközi trendeknek megfelelően nemzetközi versenyképességet, elsőszámú motivációt jelentenek. Az egészségturisztikai komplexumok helyszíneit, jellegét és egyéb kritériumait részletes kutatások alapján kell meghatározni.

Markánsan el kell különíteni az egészségturizmus két fő ágának fejlesztését:

- A **gyógyturizmus** esetén egymástól megkülönböztethető, saját arculattal rendelkező gyógyhelyek kialakítását kell ösztönözni. A természetes gyógytényezőkön alapuló turisztikai infrastruktúrát fejlesztő beruházások csak akkor válhatnak versenyképesé és működhetnek gazdaságosan, ha a térség infrastruktúrája, és a kapcsolódó, kiegészítő szolgáltatások – ide értve az egészségügyi szakmai háttérrel is – kínálata is a vezető attrakcióhoz hasonló színvonalú.

Ezért szükséges az egészségturizmus fejlesztését a jövőben a turisztikai és egészségügyi szakmai elvárások összehangolásával folytatni. A gyógytérsg egy olyan területi egység (amely jelen esetben Lajoskomárom és Aba térsége), amely egy (természetes vagy speciális) gyógytényező jobb kihasználása érdekében összehangoltan fejleszti a hasznosítást elősegítő és ehhez kapcsolható egészségügyi szolgáltatásokat, valamint a specifikus és általános turisztikai szolgáltatásokat és desztináció-menedzsment elemeit.

- Erőteljesebb hangsúlyt kell adni a nemzetközi terminológiában jelenleg **wellness**-ként jelölt, nem a betegségek kezelésére, hanem annak megelőzésére, az egészségtudatosságot kiszolgáló kínálat fejlesztésére. A wellness az átfogóan értelmezett (testi és lelki) egészség összhangjának megteremtését célozza; a wellness turizmus pedig mindezen célokat szolgálja összetett szolgáltatásaival, amelyek egyszerre célozzák a fizikai és szellemi állapot megőrzését, javítását. A wellness szolgáltatások között találhatunk hagyományos gyógyászati szolgáltatásokat éppúgy, mint szépségprogramokat vagy sporttevékenységeket.

A terület az ország fürdő-térképén jelenleg fehér foltként jelenik meg, így a térségben két település (**Aba- Dél-Kapuja Termálfürdő és Lajoskomáromi üdülőfalu**) is szeretne termálfürdőt létesíteni.

A két település megfelelő távolságra helyezkedik el egymástól ahhoz, hogy mindkét fürdő fenntarthatóan működhessen. Lajoskomárom esetében a látogatók elsősorban a Balaton környékéről várhatók, az abai fürdők esetében pedig a Székesfehérvár és környéki vendégkörre lehet építeni.

Abán a 63-as főútról lekanyarodva egy rövid aszfaltos úton közelíthetjük meg a **Dél-Kapuja Termálfürdő** helyszínét. Ezen egészségturisztikai létesítmény az első a komplex program elemei közül, mellyel az Abára látogató találkozik (persze csak akkor, ha nem a település központját keresi fel, s onnan indul felfedezőútra). A fürdő mögötti terület apartman-házak beépítésre alkalmas, azonban e terület sorsa jelen pillanatban még bizonytalan.

A tervezett fürdő a korszerű, komplex egészségturisztikai szolgáltatáskör megjelenítésével (gyógyászat, élményfürdőzés, uszoda, wellness, strand, kapcsolódó vendéglátás) jelentősen meg fogja növelni a település turisztikai vonzerejét, másrészt a település és a térség lakossága részére kínál egészség-megőrzési, gyógyítási és kultúralt szabadidő-eltöltési lehetőségeket. A település

határában talált kiváló minőségi vizet adó (ásványvízzé minősített), az önkormányzat tulajdonában lévő kút adja a leendő fürdő alapját.

A fürdő arculati jellegét a térség természeti erőforrásaira történő alapozás, a természethez való közelség, valamint a mellette lévő projektekhez való igazodás (pl.: Ófalu) adja. Ennek megfelelően mind az épületek építészeti megjelenítése, mind a kerti elrendezés ezt a hangulatot tükrözné vissza, illetve ügyelni kell arra is, hogy a komplex programhalmaz építészeti megoldásaival, külső megjelenésével összhang alakuljon ki.

A termálfürdő kialakításának célja, hogy a környéken lakó és az idelátogató vendégek minden generációjának tartalmas, több napig tartó, élvezetes szórakozásához és kikapcsolódásához nyújtson alternatívát.

Lajoskomárom esetében egy meglévő, és 1986-ig üzemelő fürdőről van szó, amely 32 ha-os területen helyezkedik el. A fürdőhöz tartozik 1 ha-os erdőterület, mindez a település szélén helyezkedik el, vonzó természeti környezetben.

A település kiemelt célja az, hogy a fürdőt ismét üzembe helyezze, és ezáltal a térség számára jelentős vonzerőre tegyen szert. Erre vonatkozóan már elkészült egy megalapozó tanulmány is, illetve a település vezetői aktívan igyekeznek a beruházást és kivitelezést minél hamarabb véghez vinni.

A gyógy- és wellness szolgáltatások megteremtése mellett a fürdőfejlesztés lehetőséget biztosítana a 6 km-re lévő Dégi kastélyhoz kapcsolódó turisztikai kínálattal való aktív összekötésre is, valamint a szintén 6 km-re lévő Sió-csatornához köthető vízi turisztikai attrakciókkal való kapcsolatteremtésre is.

4.2. Örökségturizmus

Kiemelt turisztikai termék az **örökségturizmus**. Az örökségturizmus kifejezés a kulturális értékeken alapuló turizmust takarja, kiemelve, hogy ezen vonzerők összessége közös örökségünk, amely egyúttal turisztikai vonzerőként hasznosítható. Ebben az értelemben tehát az örökségturizmus a kulturális turizmusnál tágabb fogalom. Az örökségturizmus tekintetében meg kell különböztetni a kiemelt termékek és a regionális jelentőségű termékek körét. A szétválasztás alapja a nagyságrend (mekkora fizikai beruházásra van szükség, országosan mennyire széleskörű és általánosan jellemző az adott termék) és a vonzerő (mennyire ismert, mennyire jelentős a szerepe a kül- és belföldi turisták értékrendjében, milyen mértékben befolyásolja a turisztikai imázsunkat). Azok a termékek, amelyek nem az örökségturizmus kiemelt termékköréhez tartoznak, ugyanúgy értéket jelentenek, ugyanakkor fejlesztésük elsődlegesen nem országos szinten egységesen, hanem az egyes régiókban differenciáltan kezelendő.

Ennek fényében az örökségturizmus kiemelt területei alatt az alábbiakat értjük, melyek a vizsgált térségben is jelen vannak, vagy lehetőség van ezek életre keltésére: a kulturális örökség helyszínek, nemzeti parkok (illetve ezen belül tájvédelmi körzet), a lovas turizmus, a falusi turizmus, a gasztronómiát és borturizmus, valamint kiemelt rendezvények.

4.2.1. Épített örökségek

Az épített örökségek turisztikai hasznosítása nemzeti szinten is kiemelt feladat a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia értelmében. A vizsgált térség különösen gazdag az épített örökségek tekintetében.

Kastélyok:

- Dég: Festetics-kastély
- Seregélyes: Zichy-Hadik kastély és park
- Soponya: Zichy-kastély
- Sározd: Esterházy-kastély
- Káloz: Zichy-kastély

A kastélyok tulajdonviszonyai nem rendezettek. A települések önkormányzatai igyekeznek megszerezni a tulajdonjogokat, de legtöbb esetben a kastélyok állami vagyonkezelés, vagy a Magyar Állam Gondnokság (MÁG) felügyelete alatt vannak. (pl. Seregélyes, Dég).

A kastélyok többsége olyan funkciót lát, vagy látott el, amelyek miatt azok átalakítása jelentős beruházást igényel. (pl. **Soponyán** szociális otthonként működött a Zichy-kastélyban, jelenleg felújításra szorul; a **sárosdi** kastélyban szociális-otthon működik, jelentős felújításra szorul, terveik szerint az Esterházy-család bevonásával kerülhet erre sor; a **mezőszilasi** Drupa-kastélyban jelenleg is szövetkezeti iroda működik, idegenforgalmi hasznosítása nem lehetséges).

A **seregélyesi kastély** szállodaként működik (35 szoba, 100 férőhely). A grófi magtár épületében pedig lehetőség van rendezvényterem, valamint panzió kialakítására is.

A magántulajdonban lévő kastélyok turisztikai hasznosítása a térségben nem valósult egyelőre meg. (**Kálozi Zichy-kastély** jelenleg magántulajdonban van, kezelése nem tisztázott, de a tulajdonos nem tervez fejlesztéseket ebben a tekintetben).

Kiemelkedő jelentőséggel bír a térségben a **dégi Festetics-kastély**. A kastély tartósan állami tulajdonban van, a MÁG gondnoksága alatt.

A klasszicista kastélyt Pollack Mihály tervezte. A kastély parkjában létesített tó szigetén található a németalföldi stílusban épült vöröstéglás **holland ház**, amely szintén egyedi jellegzetessége a környéknek.

Mind a kastély, mind a holland ház felújításra szorul. Ugyanakkor sem az épület, sem az azt körülövező park nincs olyan állapotban, hogy az állagromlást ne lehessen visszafordítani.

A kastélyok a jövőben rendezvényeknek, elsősorban konferenciáknak és egyéb kulturális rendezvényeknek, állandó vagy időszakos kiállításoknak adhatnak otthont, valamint ehhez szorosan kapcsolódva színvonalas, 3 illetve 4 csillagos szálláshelyekké fejleszthetők.

Templomok

A vizsgált térségben több olyan templom is található, mely műemlékek, vagy műemlék jellegű épület.

Abán 1747-ben kezdik el a Szentháromság-templom építését, mely kívülről háromszögletű, belülről kerek, kupolás szentélyrésszel értékes barokk műemlék. A református és a katolikus templom is nagy szerepet vállal, kiállítás-megnyitóknak és közös szentmisének, illetve istentiszteletnek ad otthont.

Kálozon műemlékké nyilvánított katolikus templom található.

Sáregres épített öröksége a műemléki felügyelet alatt álló református templom.

Sárkeresztúron egy barokk katolikus templom található, műemlék jelleggel. Ugyancsak itt található egy török temetkezési hely, amely jelenleg elhanyagolt állapotban van, egyházi tulajdonban, de egyedi látványosságot adhat a településnek azok felújítása esetén.

Sárszentágotán a római katolikus templom rekonstrukciója folyamatban van (Szent Ágota a védőszentje a településnek)

Sárosdon műemlék jellegű katolikus templom található, felújításra vár a tetőszerkezete.

A templomokat önmagukban nem, de kiegészítő kínálati elemként integrálni kell a térség kínálati palettájába. Egyrészt mint műemlék épületek, másrészt különböző rendezvények helyszínéként is bevonásra kerülhetnek a térségben. A kiváló akusztikával rendelkező templomok helyt adhatnak koncertek, és egyéb kulturális rendezvényeknek is.

Múzeumok

A térségben több múzeum is található, melyek közül a legjelentősebb, és országos szinten is híres **Gorsium, Tác** település mellett.

Föveny az antik Gorsium helyén, a Sárvíz két partján jött létre. Maradványait Magyarország legnagyobb méretű római kori szabadtéri múzeuma, Gorsium ásatásai során tárták fel, amikor középkori lakóházakat, templomot és temetőt is találtak itt. A falu a Sárvíz egyik fontos átkelőhelye volt. Ez az adottság fontos kereskedelmi és hadászati jelentőséget kölcsönzött számára a középkorban. A vámhidat Szent István király óta létezett. Templomáról, plébániájáról a XIV. századból származik adat. A falu a török hódoltság alatt elpusztult, majd kissé távolabb újratelepült. 1650-ben a Zichy család kapta meg, és 1945-ig tartotta birtokában.

Kép: Gorsium felülnézetből

Cecén működik a Csók István Múzeum, valamint egy Mezőgazdasági Múzeum, mindkettő a Székesfehérvári Múzeum Igazgatóság kezelésében. Ugyancsak itt kerül 2006. márciusáig kialakításra egy kézműves ház, amely a helyi fazekasság, szíjgyártás és kézi kovácsolás bemutató helye lesz.

A Dégi kastély több időszakos és állandó kiállításnak ad helyet. Szintén a településen működik a Mezőföldi Tájház is, amelyben a térség népi hagyományait és eszközeit mutatják be. A közel 160 éves parasztházban az érdeklődők a parasztság hajdani életével, hagyományaival ismerkedhetnek meg.

Kálozon egy Kunos Endre (a bányászhimnusz szerzője) emlékmű található, ehhez kapcsolódóan emlékünnepe is megrendezésre kerül évente.

Halászlé Múzeum működik Sáregresen, a Réti-majorban.

Sárosdon, a település központjában egy olyan múzeum létesítését tervezik, ahol a helyi kovácmester által készített **patkolt tojásokat** állítanák ki. Mellette egy kocszi múzeum kerülne kialakításra, ahol régi falusi kocszi, szekér, esetleg hintó, lószerszámok bemutatására kerülne sor. Ugyanitt **falumúzeum** működtetése is tervben van.

Seregélyesen **színház** is működik, ahol egyre több vendégelőadásra kerül sor. Ugyancsak itt táji **népi eszközökből kiállítás** tekinthető meg. Terveznek egy **őshonos állatokat bemutató** létesítményt a településen.

Sárkeresztúron **kelta sírok** találhatók, de jelenleg a régészeti feltárások szünetelnek.

4.2.2. Ökoturizmus

Az ökoturizmus – hozzájárulhat védett természeti értékek megismeréséhez és akár természeti értékek védetté nyilvánítását is elérheti. A turisták utazásaik során a környezetvédelemről, a flóráról, faunáról szerzett ismereteiket hazatérve is hasznosíthatják, és ezáltal talán saját természeti környezetük védelmét is fontosnak fogják tartani. A jelenleg gazdasági hátrányként, lemaradásként értelmezett gyenge, kiépítetlen infrastruktúra az ökoturizmus szempontjából akár előnnyé is válhat (utak és iparosítás hiányosságai). A technikai fejlődéssel egyre szűkülő érintetlen természeti területek felértékelik azt a turisztikai kínálatot, amely nemzeti parkjainkban, tájvédelmi körzeteinkben és természetvédelmi területeinken található.

A **természetjárás** a turizmus egyik legalapvetőbb, legkönnyebben megvalósítható formája. Becslések szerint ma Magyarországon az itt élők kb. egytizede kirándul több-kevesebb rendszerességgel. A hátizsákos turizmus korábban is jelentős szerepet töltött be a belföldi turizmusban, a jelenleg is túrázó aktív nyugdíjas réteg akkor ismerte és szerette meg ezt a turizmuságat. A természetjárás a fiatalok körében is kedvelt: a kirándulók, túrázók kb. 40%-át teszik ki. Fontos a honismereti, egészségmegőrző, valamint a természet tiszteletére és szeretetére, környezetünk megóvásának igényére nevelő szerepe. A természetjárás infrastruktúra és felszerelés igénye sok tekintetben alacsonyabb, mint más turizmuságaknak, ugyanakkor a turistaútvonalak sok esetben elhanyagoltak, gazdátlanok, az útjelzés-hálózat állapota az évek óta tartó folyamatos felújítások ellenére is több helyen elavult, amely nehezíti a tájékozódást, ezáltal rontja a kirándulók komfortérzetét.

A kistérség meghatározó adottsága a **Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet**, melyet a 26/1997 (VIII.1.) KTM rendelet hozott létre és a **Duna-Ipoly Nemzeti Park** Igazgatóságához tartozik. A kistérséghez tartozik az 1996-ban alakult **Rétszilasi Tavak Tájvédelmi Terület**.

A mozaikos jellegű Sárvíz-völgye TK Táctól mintegy 20 km hosszban nyúlik el a völgyben Sárszentágotaig. A széles völgy a múlt század elejéig a közlekedést és a mezőgazdasági művelést egyaránt gátló mocsárvilág volt, amelynek felszámolására a kísérletek már 1772-től folytak. Ma a régi Sárvíz szétterülő vizeit két csatorna vezeti le: a völgy keleti oldalán a **Nádor- csatorna**, a nyugati oldalon pedig a **Séd** folytatásában kiépült **Malom-csatorna**. A Sárvíztől lefűződött, levágott, mélyebb fekvésű részekben kisebb-nagyobb, állandó vagy időszakos tavak jöttek létre. Létüket a mindenkori csapadék és a talajvíz mennyisége határozza meg.

A térség a Mezőföld részeként botanikailag az Alföldhöz tartozik. Védett értékekben leggazdagabb társulásai a **szikes, és sztyeppptársulások**. A korábban jellemző mocsári vegetáció mára csak kisebb foltokban található meg a halastavak mentén, vagy a mélyebben fekvő területeken.

Az eddigi botanikai kutatások alapján 25 védett, illetve fokozottan védett növényfaj előfordulása bizonyított. Itt található Fejér megye legnagyobb fokozottan védett pókbangó állománya, de legalább ilyen értéket képviselnek a poloskaszagú kosborok is, melyek összállománya a százezer tős nagyságrendet is meghaladja.

A védett terület mintegy harmadán található **erdőket** a XIX. század végén mesterségesen telepítették. Mégis, mint a Mezőföld legnagyobb összefüggő, zömében őshonos fafajokból álló erdei, kiemelt figyelmet érdemelnek.

A Tájvédelmi Körzet legnagyobb zoológiai értékét a **vízi madarak** adják. A Soponya térségében kialakított **halastavak**, az itteni víztározó, valamint a térségben található számtalan kis szikes tó a vízi madarak kedvelt pihenő-, táplálkozó és fészkelő helyei. A fészkelő fajok közül kiemelkednek a gémfélék. A **nagy kócsagok és a kanalas gémek** a Dinnyési Fertőről járnak ide táplálkozni.

A Soponyai-víztározó több száz párból álló danka sirály fészektelepén szerecsen sirályok, cigány-, barát- és kontyos récék költenek. A halastavakon kora nyártól rendszeresen láthatók a fiókáikat vezető nyári lúd párok. A szikes tavak partján kisebb kolóniákban költ egyik legszebb parti madarunk, a gulipán.

Az északról érkező vadludak az őszi madárvonuláskor előszeretettel használják pihenőhelynek a Soponyai-víztározót. Megélénkül ilyenkor a szikes tavak madárélete is. A vízen

nyílfarkú, kendermagos, kanalas és csörgő récék úsznak, a partokat megszámlálhatatlan tömegű parti madár lepi el.

Minden további fejlesztésnél elsődleges szempontként kell kezelni a természeti kincsek megóvását. A természeti értékek pontos ismerete hozzájárulhat az ökoturisztikai termékek kialakításához is, a kínálat bővítéséhez.

Aba a Sárvízi Kistérség központjaként nagy hangsúlyt fektet a természetvédelmi területek turisztikai hasznosítására. A helyi egyesületek (Abai Természetjáró Egyesület, Abai Horgász Egyesület, Abai Kerékpáros Egyesület) tevékenységei többek között ezt a célt szolgálják

Cece területén a fent említett Rétszilasi halastavak természetvédelmi területe található, amely az Aranypony kezelése alatt áll.

Csősz közvetlenül a Sárvíz, illetve a Malom-csatorna jobb partján helyezkedik el, a Sárvízi TK-be integrálódva.

Dégen a Bozót-patak köti össze a települést **Mezőszilassal**, melynek szintén ökoturisztikai jelentősége van. A település célja a Bozót-patak völgyében natúr park létrehozása. Bemutatásra kerülnek a hagyományos gazdálkodási formák, a nádas állat- és növényvilága tanösvények segítségével, stb.

Nagylók természetvédelmi területein hagyományosan szerveznek gyalogtúrákat, a Natura 2000-es területeken. Ugyancsak itt információs táblarendszer elhelyezése van jelenleg folyamatban (2006 tavaszán), amely a kialakítás alatt levő 15 km-es tanösvényt fogja bemutatni.

Sáregresen szintén az Aranypony Rt. kezelésében működik a Rétimajor nevű létesítmény, amely többek között Halászlát Múzeummal, különböző kapcsolódó bemutatókkal várja az odalátogatókat. A település a Sárvíz déli kapuja, és ebben a tekintetben lépéseket tettek (pl. ökofolyósó létesítése).

Sárkeresztúron a fokozottan védett Sárkány –tó található. Közelében is természetvédelmi területek vannak. Jelenleg elhanyagolt állapotban, rekultivációjuk jelenleg folyamatban van.

Sárszentágótán a nyugalom a legnagyobb vonzerő, a területen található 5 tó ökoturisztikai vonzó tényező.

Sárosdon a Seregélyes- Sárosd vízfolyás mentén a horgász tóig pihenő park kialakítása várható. A terület része az országos ökológiai zöldfolyosónak, a falu középső részén közvetlenül az Esterházy kastély melletti terület. A sárosdi Nagyerdő (telepítése 1812-ben kezdődött) és a mellette lévő kb. 1 km hosszú gesztenyefasor -melyet Erzsébeti, később Mária fasornak is neveztek- parkerdővé alakítása közös elképzelése a tulajdonosnak és az önkormányzatnak. Ma is található még néhány hatalmas tölgy, amely az erdősítés emlékét őrzi. A fasor szintén a pihenést szolgálná, (séta, sétakocsikázás, stb.), ehhez további gesztenyefák rekultivációja, valamint az út felújítása szükséges.

Seregélyesen, a Kajtori-csatorna mentén ősgyepes található, szintén egyedi természeti értéket jelentve a térségnek, mely kiegészítő kínálati elemként növelheti a térség ökoturisztikai kínálatát. Elkészült egy „Ökoturisztikai, ökogazdálkodási fejlesztési koncepcióterv” is, amely a természeti adottságokra alapozott ökoturisztikai fejlesztési elképzeléseket tartalmazza.

4.2.3. Rendezvények

Az örökségturizmus egyik kiemelt területét képezik a **rendezvények**. Ezek a rendezvények elsősorban az örökség értékeire, hagyományaira, valamint művészeti értékekre építenek, és fontos vonzerőt jelentenek mind a belföldi, mind pedig a külföldi turisták számára. Fontos cél, hogy minden magyarországi régióban legyen legalább egy olyan, kiemelkedő rendezvény, amely minden turista számára elsődleges vonzerőt jelent.

A rendezvények egyelőre térségi jellegűek, de ezek továbbfejlesztése további turisztikai vonzerőt jelenthet a térségnek. (pl. Dégi kastélyban legalább regionális vonzerőt jelentő kiállítások, koncertek szervezése, stb.)

Évente megrendezésre kerülnek a **települések falu napjai**, egy-egy jeles eseményhez, búcsúhoz kötődően.

Aba kulturális eseményeinek már évtizedek óta a Kultúrház ad otthont. Az **Aba Napok** egy háromnapos rendezvénysorozat, mely minden évben a Pünkösöd utáni pénteken kezdődik és a vasárnapi búcsú napján zárul. Az évek során a megye egyik legnagyobb kulturális rendezvényévé vált, az országhatárokon túlról is több száz látogatót vonzanak évről évre.

A **„Sáregres hazavár”** rendezvény keretében a településről elszármazottak évenként találkozót tartanak. Ugyancsak a térségben kerül megrendezésre a **Halászbúcsú** és **Nádi Vásár**.

Sárosdon évente kerül megrendezésre az **Imre István emléktverseny**, amely neves díjugrató találkozó, valamint évente „Sárosd Napok”.

Seregélyesen minden évben **huszártalálkozót** rendeznek, ugyanakkor a rendezvényterem további rendezvények szervezésére nyílik lehetőség. Ugyancsak itt került megrendezésre a település színháztermében az **Országos Református Színjátszó Körök** találkozója, 2003-ban.

Évente rendeznek **fogathajtó versenyeket** Nagylókon.

Kálozon évente Kunos Endréhez kapcsolódóan (bányászhimnusz szerzője) emlékünnepe megrendezésére kerül sor. Évente borverseny van a településen. A Falunapok keretén belül díjugrató valamint kettős fogathajtó verseny megrendezésére kerül sor.

Tácon megrendezésre kerülnek a **„Florália Nyári Játékok”**, valamint évente a **római játékok**.

4.3. Konferenciaturizmus

A konferenciaturizmus azon ülések gyűjtőfogalma, mely magába foglalja a konferenciákat, kongresszusokat, szimpóziumokat, workshopokat stb. Összességében elmondható, hogy a konferenciaturizmusban a vidéki helyszíneken a turisztikai infrastruktúra fejletlen. Ugyanakkor a vizsgált térségben több olyan helyszín is van, amely ideális lenne a konferenciaturizmus fejlesztésére.

Sáregresen található **Rétimajor**, ahol az Aranyponty Rt. kezelésében működik egy 20 fős kapacitású szálláshely, wellness lehetőségekkel, valamint egy konferencia központtal.

Seregélyesen a **Zichy-kastély** működik szállodaként, amelyben 7 különterem található, melyben szintén konferenciák kerülnek megrendezésre.

Az egyik legnagyobb fejlesztés a térségben a **Dégi Festetics-kastély** felújítása, és konferenciák rendezésére való alkalmassá tétele lesz. Különösen fontos ez a település földrajzi helyzete miatt is, hiszen Lajoskomárom szomszédságában található a település, ahol a szintén felújítandó fürdő fogadhatja a Dégre érkező konferencia vendégeket.

A **Soponyai Zichy-kastély** tulajdonviszonyainak rendezését követően szintén konferenciák megrendezésére is alkalmassá tehető, állandó, vagy időszakos rendezvények helyszínéként.

4.4. Lovasturizmus

Annak ellenére, hogy részben természeti adottságokon alapul az aktív turizmus egyik formája, a lovas turizmus Magyarországon a hagyományos vonzerők egyik kiemelkedő területe. A 1990-es évek eleje óta **növekszik a kereslet** a lovaspanziók, istállók, lovas szolgáltatásokat nyújtó intézmények iránt, ennek megfelelően alakult a kínálat is. Általában problémát jelent a lovasturisztikai szolgáltatások folytatásához szükséges szakismeretek hiánya, a nem megfelelő számú lovasoktató, a nyelvismeret hiányosságai, valamint a nem megfelelő lóállomány. A lovaglókultúra színvonala alacsony (ennek ellenére erről pozitív kép él még a külföldiekben), hiányoznak a kijelölt lovas túraútvonalak is.

A **lovas turizmus** fejlesztésének egy – a vidékfejlesztésen belüli – önálló magyar lovas ágazati fejlesztési program keretében kell megvalósulnia, amelynek alapja a hagyományok megőrzése és turisztikai hasznosítása. A lovas turizmus fejlesztésének célja, hogy megfeleljünk a külföldiek körében élő „magyar nemzet, lovas nemzet” képnek. Létezik tehát egy meglévő imázs, asszociáció, amelynek nehézkes és költséges kialakítása helyett a feladat „csupán” ennek megtartása.

A magyar nép történelmében a ló és a lovaglás meghatározó tényezők. Lovas hagyományaink ma is élnek, és mi magunk is lóhátra ülhetünk, akár őseink, hogy bebarangoljuk a vidéket. Lóháton vagy kocsival romantikus, vadregényes tájakat járhatunk be, dús lombú, árnyas erdőket, szelíd folyópartokat vagy a végtelen magyar pusztát. Felkereshetünk főúri kastélyokat és paraszttanyákat, ahol évszázadok hagyományai köszönnek ránk. A lovassport szerelmesei számára legvonzóbb a tereplovaglás, s a világon ma már kevés hely létezik, ahol olyan szabadon hódolhatunk neki, mint a magyar tájakon. A sport hívei számára kedvező, hogy a magyar lótenyésztés újra virágkorát éli.

A népi hagyományokat híven őrző keretben érthetővé válik az ember és a ló több ezer éves kapcsolatának rejtélye. Az erdők, a rétek, lehetőséget nyújtanak többórás kilovaglásokra, a baráti társaságok, csoportok pedig lovas kocsival is felfedezhetik a táj szépségeit. Kikapcsolódást jelent a lovaglás fortélyainak elsajátítása is. A tanulni vágyókat a lovas táborok és az oktatókurzusok várják. A tények ismeretében hátrányos a térségre nézve, hogy ezen adottság lehetőségei még viszonylag kihasználatlanok.

A természeti környezet megóvása érdekében kijelölt túraútvonalakra van szükség, amelyek nem a természeti ritkaságoktól elzárva haladnának, hanem a védett értékek mentén, képzett vezető segítségével, szervezett túra vagy sétakocsizás keretében mutatnák be az értékeket. Emellett speciális foglalkozások feltételeinek megteremtése is ajánlott, a lovaglás oktatása gyermekek, felnőttek és mozgáskorlátozottak számára, melyhez kapcsolódhat a lótarás fortélyainak elsajátítása is.

Maga a lovas sportlehetőségek javítása mellett szükséges hangsúlyozni a kiegészítő szolgáltatások színvonalbeli növelésére való törekvést, a szállás és az étkezési lehetőségek javítását, a specifikumok hangsúlyozását.

Lovas szolgáltatások ágazatonkénti felosztása:

- oktatás
- tereplovaglás
- fogatozás
- bemutatók
- speciális szolgáltatások (pl.: vadászlovaglás, terápiás lovaglás, tenyésztés stb.)

A különböző ágazatok más-más vendégkört vonzanak, és más háttérrel igényelnek.

A három legnépszerűbb ágazat:

- 1) kocsiztatás, fogatozás: csoportok által igénybevett 1-2 órás kocsi túrák
- 2) oktatás, lovaglás: egyéni és csoportos lovagoltatás
- 3) tereplovaglás: több napos lovas túrák

A lovas túra nem tömegturizmus, speciális felkészültséget kíván, és ebből adódóan egy szűk, specializálódott réteg veszi igénybe, ritkán kapcsolódva más turisztikai lehetőségekhez.

A települések közül több helyen is hagyományosan rendeznek **díjugrató versenyeket** (Káloz, a Falu Napok keretein belül, Sárosdon Imre István emlékverseny), **fogathajtó versenyeket** (Káloz, Nagylók, valamint lótenyésztés Tükrös-pusztán). Mezőszilason találunk egy korábban épült lovardát, amelynek felújítása kiszolgálná az ilyen jellegű tevékenységet.

Mind a Bozót-patak, mind a Sárvíz völgye ideális terepet jelent a különböző lovas fogatozás számára.

4.5. Vadászturizmus

Magyarországon a vadászturizmusból származó bevételek (trófeabírálat, kivitel, szállás erdészlakban stb.) nem a turizmus eredményeit gazdagítják. A vadászturizmusban, mint magas fajlagos költséssel jellemezhető turisztikai termékben rejlő tulajdonságok nincsenek kihasználva.

A vadászat a magyar ember ősi foglalkozása, amelyből az idők során hobbi, szenvedély vált. E sport hódolói remek lehetőséget találnak a Mezőföldön, amely hazánk egyik leggazdagabb vadászterülete, elsősorban gazdag dámvad, és fácán állománnyal.

Nagylókon a Mezőfalvi Rt. kezelésében lévő erdőterületek gazdag vadállománnyal rendelkeznek.

Több településen is működik vadásztársaság (**Aba, Káloz, Lajoskomárom, Mezőszilas, Nagylók, Sárosd, Soponya, Tác**) amelyek vadászatok szervezésével is foglalkozik, elsősorban külföldi vendégkörre alapozva, ennek ellenére nagyon kevés településen vannak olyan szálláshelyek (pl. **Soponya, Sáregres, Lajoskomárom, Tác**), amelyekre alapozva több napos vadászatokat lehet szervezni.

A vadászturizmus olyan magasabb kategóriájú igényeket kielégítő szolgáltatás-csomag, amely összekapcsolva a térség kastélyfejlesztési elképzeléseivel, további attraktivitást jelenthet a térségnek.

4.6. Horgászturizmus

A térség egyik erőssége a Sárvízet végigkísérő tórendszerben rejlik. Szinte mindegyik településen találunk olyan tavakat, melyet elsősorban horgászok látogatnak. A településeken horgász-egyesületek működnek, több évtizedes hagyományokkal rendelkező horgászversenyek kerülnek megrendezésre, valamint az egyes települések programkínálatában is megtalálhatóak a horgászati lehetőségek.

Külön kategorizálás szükséges a tavak esetében.

- ökológiai bemutatóhelyül szolgáló tavak (ökoturizmus)
- horgászati célt szolgáló tavak (horgászturizmus)
- sport- és szabadidős tevékenységek eltöltésére alkalmas tavak (aktív turizmus)
- üdülőhely kialakítására alkalmas tavak (aktív turizmus)

Az ökológiai bemutatóhelyként szolgáló tavakról beszélhetünk abban az esetben, ha a tó természetvédelmi hasznosítása az elsődleges szempont. (pl. Sárkeresztúr-Sárkány tó, amely fokozottan védett).

A horgászati célt szolgáló tavak vannak a legnagyobb számban a vizsgált térségben. Elsősorban ezek a helyi igényeket elégítik ki, ugyanakkor szinte mindegyik település szervez horgászversenyeket, melyek regionális és országos szinten is vonzerőt jelent.

A halas-tavak tulajdonviszonyai változók. Az önkormányzati tulajdonban lévő tavak mellett egyre több tó kerül magántulajdonba, és a horgászat egyre szervezettebb keretek között, és egyre színvonalasabban zajlik. A térség számára egyik alapvető potenciális lehetőséget takar a **horgászturizmus**. (pl. Nagylókon évente horgászverseny a Piroska tavon; Lajoskomáromban 5 horgásztó, évente horgászverseny; Soponya- aktív horgászturizmus; Sárosd- horgászegyesület, horgászversenyek; Káloz-aktív horgászturizmus, Tác-horgászegyesület, Sárszentágota- horgásztó).

A sport- és szabadidős tevékenységek eltöltésére alkalmas tavak tekintetében nincs még olyan rendszer a térségben, amely ezt kiszolgálná. Fontos lenne olyan tavak elkülönítése, amelyek nem állnak természetvédelmi oltalom alatt, ezáltal strandolási, vízi sportolási lehetőséget adna elsősorban a térség, de az odalátogató vendégek számára is. (pl. Sározd, Béka-Réka szikes tó, amely pihenőpark kialakítására alkalmas).

Az üdülőhely kialakítására alkalmas tavak szorosan kapcsolódnak az előző kategóriához. Ebben a tekintetben Nagylók tett lépéseket, akik a település mellett található tóterületen szeretne kempinget létesíteni.

4.7. Gasztronómia és borturizmus

A gasztronómia és borturizmus fejlesztésének célja a kulináris értékek turisztikai termékként való hasznosítása. El kell érni, hogy az éttermek feleljenek meg mind a külföldi, mind a belföldi turisták által támasztott minőségi elvárásoknak.

A falusi turizmushoz szorosan kapcsolódik, hogy a gasztronómia fejlesztéséhez szükséges elősegíteni a Magyarországon őshonos, illetve hagyományos állat és növények tenyésztését illetve termesztését, és ösztönözni ezek vendéglátásban való felhasználását.

Cecén és környékén rosszabb minőségű termőterületek vannak. A településen jellemzőek a kiscgazdaságok, melyek mezőgazdasági termeléssel foglalkoznak. Elsősorban a **paprika- és a dinnye** termesztésének vannak hagyományai.

Nagylók és térségében a **hagyományos, saját készítésű gasztronómiai termékekkel** vannak jelen a termelők.

A szőlőtermesztés és borkultúra hagyományainak és adottságainak kihasználására kiváló lehetőséget biztosít mind a Sárvíz, mind a Bozót-patak mentén lévő területek.

Magyarország Európa tradicionális bortermelő országai közé tartozik. Gyakorlatilag az ország egész területe bortermő vidék. A talajnak és a klímának, illetve ezek változatos voltának köszönhető az a tény, hogy ez a kicsiny kis ország 22 borvidéket mondhat magáénak.

A változatosság a magyar borok egyik legfőbb erénye: Magyarország azon kevés országok közé tartozik, amely a klasszikus borfajták teljes skáláját átfogja a fehér boroktól kezdve, a testes vörös borokon át a természetes édes borokkal bezárólag. A szőlőfajtákban is nagy változatosság mutatkozik, a magyar és nemzetközi fajták egészséges egyensúlyban vannak a borkészítésben.

A borhoz történő hozzáállásban benne rejlik az évszázados hagyományok iránti tisztelet a szőlőfajták és a művelés, valamint a borkészítés vonatkozásában. Mivel a szőlő és a bor több egyszerű kellemes innivalónál, a hozzá kötődő kultúra pedig beépült a mindennapi (vagy társasági) beszélgetések témái közé, ezért az úgy nevezett "minőségi borivók " között egyre népszerűbbek a bortúrák. A "minőségi borivók" egy olyan fogalom, vagy célcsoport, amely egy hobby, egy divatos téma kapcsán köti össze a legtágabb rétegeket. Külföldiek, hazaiak, egyedül vagy családdal mozdulók, tehetősek vagy kevésbé tehetősek, korra, nemre való tekintet nélkül, mindegy a téma közös: kapcsoljuk össze a bor dicsőítését egy jó kis kirándulással.

Külföldön már régi hagyománya van a bortúráknak, melyek nem csak a szüretelés táján teljesíthetők, hanem az év bármely szakában. Hazánkban az elmúlt 10 évben erősödtek az igények ez irányban, melynek oka, hogy most épültek fel azok a vállalkozások, pincészetek, melyek már a borkészítés mellett a vendéglátásra is hangsúlyt helyeznek. Ezzel párhuzamosan az utazási irodák is komoly szervezésbe kezdtek sokszor karöltve a "kistérségi önkormányzatokkal", így biztosítva állandó és folyamatosan megújuló programlehetőségeket.

A bortúrák üzenete a turistáknak: minőségi terméken keresztül kapcsolatba lehet kerülni a helyi hagyományokkal, kultúrával, közben aktívan kikapcsolódni és élményeket gyűjteni. A borkóstolás, borvásárlás és hozzá kapcsolódó szolgáltatások, programok tökéletes elemei lehetnek a térségben megvalósuló komplex turisztikai kínálatnak.

A vizsgált térség szinte mindegyik településén találunk **borospincéket**, és hagyományos **borversenyek** megrendezésére kerül sor évente több településen is (pl. Aba, Mezőszilas, Lajoskomárom- „Lajos Napi Vigalom”, Káloz, Nagylók).

4.8. Kerékpárturizmus

A kerékpáros turizmus olyan egy- vagy többnapos szabadidős célú utazás, amelynek során a szabadidős kerékpározás meghatározó és kiemelt szerepet játszik a látogatás, illetve a vakáció során. A látogató a kerékpárt két pont között, vagy egy körútvonalon szállítóeszközként használja. Az utazás elsődleges motivációja a kikapcsolódás. A kerékpározás lehet az utazás fő célja, vagy csak része egy adott célterület meglátogatásának. Lényeges, hogy a kerékpározást a turista a kirándulás vagy az üdülés szerves részének tekintse.

A kerékpáros turizmus lehetőségei, különösen a hosszabb távú kerékpáros vándorútvonalak olyan turisztikai terméket jelentenek, amelyre Európa bármelyik régiója – így Magyarország is – kiváló terepet kínál. A kerékpárút építése igen költséges, összefüggő hálózat nehezen alakítható ki.

A kerékpáros turizmus magába foglalja az egynapos látogatást, a rövid kirándulást és a hosszabb kerékpártúrát.

A kerékpáros turizmus nagymértékben függ a megfelelő közlekedési rendszertől, amely nemcsak az otthontól a desztinációig vezet, de magán a célterületen is fontos szerepet kap. Az útvonalak maguk is az élmény-kínálat részei lehetnek, egy szép tájon való kerékpározás vagy lovaglás közben jobban átélhető, fizikailag is jobban átérezhető a körülvevő természetes vagy épített környezet.

Főleg **a külföldiek körében népszerű** a kerékpározás, de itthon is növekszik azok tábora, akik vagy a kiindulópont és célállomás közötti útvonalat teljes egészében kerékpárral teszik meg, vagy egy bizonyos területet járnak be. Ezért egyrészt **az átutazó közönségre**, másrészt pedig kifejezetten a térségbe érkezőkre, **a helyben található látványosságok iránt érdeklődőkre** lehet számítani. Mindkét csoport számára az egyik sarkalatos pont a lehető legtisztább, és a közúti forgalomtól mentes útvonalakon való haladás biztosítása. Ehhez kijelölt túraútvonalakra van szükség, amelyek érintik a térség látványosságait.

Lehetőség szerint érdemes és **ajánlott vezetővel lebonyolított** kerékpáros körutak szervezése, melyeket meg lehet szakítani egy-egy fogadóban, csárdában tett látogatással. A fejlesztéshez szorosan kapcsolódik a szolgáltatások színvonalának emelése: információs pultok és

táblák, kerékpár-kölcsönzési lehetőség elsősorban vasútállomások és távolsági buszállomások mellett, és szerviz szolgáltatások. Ezekhez természetesen szállás (pl. kempingek, turistaszállók) és étkezés biztosítása is ajánlott.

Nincs megfelelő ellenőrző és szankcionáló rendszer, amely megakadályozza a kerékpárutak minőségének romlását, valamint a már meglévő utak karbantartása sem megoldott.

A kerékpáros nyomvonalak létesítésére legnagyobb igény jelenleg azokon a településeken van, ahol a település nagysága miatt a munkába, iskolába járás, vásárlás stb., vagyis a mindennapi élet leghasználatosabb eszköze a kerékpár, s ugyanakkor a településen egy (vagy több) nagy forgalmú közút halad át. A Sárvíz kistérségben jelenleg a kerékpáros hálózat fejlesztésének egy alapvető célkitűzését fogalmazták meg: a közlekedésbiztonság növelését a településekben. A Sárvíz Kistérség kerékpározás szempontjából legfontosabb regionális fejlesztési dokumentuma, „Fejér Megye Területfejlesztési Stratégiája” fontos prioritásként kezeli az aktív turizmust, ill. a kerékpározást. A nemzetközi és hazai közlekedési és kerékpárút fejlesztési dokumentumokban azonban nem kellő súllyal szerepelnek a vizsgált terület kerékpározás szempontjából fontos területei. *(a térségben lévő illetve tervezett kerékpárútvonalakkal részletesen a „Kerékpárral Székesfehérvártól Simontornyáig” tanulmány foglalkozik).*

A vizsgált térségben több fajta kerékpártúra útvonalat találunk: (Forrás: Kerékpártúrák Magyarországon, 2004.)

Kerékpártúra-útvonal aszfaltúton:

- Tác-Soponya-Káloz-Örspusztá-Pusztáegres-Dég
- Tác-Soponya-Káloz-Örspusztá-Sáregres-Cece (végig fut a Malom-csatorna partján)

Kerékpártúra-útvonal összekötő aszfaltúton:

- Seregélyes-Sárosd

Kerékpártúra-útvonal földúton:

- Seregélyes- Belső-Báránd- Tác

Megj.: 1.-2. sz. mellékletben térképi megjelenítés

4.9. Egyéb sportolási lehetőségek

Az aktív turizmus különböző formái nemcsak a turizmus, hanem a lakosság szempontjából is fontosak, ahol különféle sporttevékenységek formájában jelennek meg (például természetjárás, kerékpározás, evezés). Ezek a **rekreációs és szabadidős sporttevékenységek** – amelyek önálló turisztikai szegmensként is megjelenhetnek – nemcsak a sport, illetve a turisztikai szektor szempontjából jelentősek, hanem az egészségturizmushoz hasonlóan kiemelkedő a szerepük az egészségmegtartásban és az egészségfejlesztésben.

A térségben egyéb sportolási lehetőségekre is lehetőség van, illetve a meglévők fejlesztésére és bővítésére, elsősorban a helyi lakosság igényeit kielégítendő, nagy hangsúlyt kell fektetni.

Abán készül a tanuszoda, amely nemcsak a település, hanem a környék igényeit is képes lesz ellátni.

Nagylókon hagyományos gyaloglóverseny kerül megrendezésre, ezen kívül a közösségi házban néptáncsoport működik.

Kálozon minden májusban iskolai sportrendezvények zajlanak.

Sárszentágótán korszerűsítik a sportlétesítményt, illetve rá szeretnének csatlakozni a Nádor-parti kerékpárútra is.

Tácon tervez a település egy rekreációs és szórakoztató parkot.

Fontos lenne a térségben egy olyan sportközpont létesítése, ahol térségi, megyei sőt regionális vagy akár országos versenyeket is meg tudnának rendezni (pl. ifjúsági kézilabda, kosárlabda versenyeket), ugyanakkor a sport- és rendezvénycsarnok a térség igényeit is kiszolgáltatná. Ehhez megfelelő szálláshelyek is szükségesek.

4.10. Falusi turizmus

A falusi turizmus nem más, mint a falusi térségben történő vendégfogadás (jellemzően szállás-, étkezés-, és programszolgáltatás) a vidék jellegzetes életformájának, hagyományainak megismerésével, illetve a turisták aktív részvételével.

A **falusi turizmus** jellegéből adódóan a természeti adottságokhoz kötődik, de szorosan összefügg a helyi közösségek sajátos hagyományaival. A keresleti trendek alapján kiemelt jelentőséget kap ez a terület, mint az EU-csatlakozás, valamint az agrárium szerkezetváltozásának következtében a vidéki lakosság alternatív jövedelemforrása. Előtérbe kerül a falu-, és településkép rekonstrukciós program, amely során külsőleg a tájegységre jellemző hagyományos építészeti stílusra vonatkozó ajánlásoknak megfelelő, a falusi turizmusban szolgáltatóként résztvevő épületek belsejében azonban a mai kor kívánalmainak is eleget tevő átalakítások során a fejlesztési programban részt vevő települések arculata megváltozik, vonzerőt jelent. A szálláshelykínálaton túl a falusi turizmus városi ember számára a vidéki élet teljességét bemutató és élményeket nyújtó termék, amelyet többek között a **gasztronómia és borturizmus is kiegészít**. Ezért fontos hangsúlyozni az országban, és a térségben őshonos állatok és növények tenyésztését illetve termesztését, és ösztönözni ezek vendéglátásban való felhasználását

A fizetővendéglátók nagy hányada ma már a **falusi turizmus** keretében adja ki szobáit. A Magyar Szálloda Szövetség, illetve a Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének minősítési rendszere, illetve tagjainak sora nyújt némi igazodási pontot a kínálat minőségét tekintve, de egységes kategorizálásról még nem beszélhetünk, hiszen a jelenlegi szabályzók értelmében az illetékes közigazgatási terület jegyzője – a szolgáltató önbesorolása alapján – határozza meg a szálláshely besorolását, és ez sok helyütt visszaélésre ad alkalmat.

Továbbra is kevés az attrakcióhoz közeli szálláshely, az autentikus falusi turizmust kiszolgáló parasztház és az aktív turizmus kedvelői által támasztott szálláshelyigényeket (biciklis, vízi, extrém sportok) kielégítő szolgáltató. A falusi turizmus sok esetben kimerül a szállásadásban, hiányoznak a komplex programok, a nyelvismeret hiányos a fogadóhelyeken

A turizmus állami irányítása a falusi turizmus fejlesztése érdekében korábban a **vidékfejlesztésért felelős tárcával**, 2003-ban a **területfejlesztésért felelős hivatallal** működtet közös pályázati rendszert. Az együttműködés nem terjed tovább a közös pályázatnál, nincs együttműködés a területfejlesztés, vidékfejlesztés és a turizmus közös kérdéseiben.

A sikeres termékkialakítás és értékesítés az egyes turisztikai és egyéb szolgáltatók összefogásán, együttműködésén is múlik. A térségi együttműködések azonban eddig lényegében alig terjedtek ki a turisztikai szolgáltatók körére, sem az értékesítés, sem a marketing területén. Ezek az együttműködések többek között a vidék lakosságának megtartására is szolgáló falusi turizmus alapját is jelentenék.

A vizsgált terület mindössze néhány településén találunk falusi turizmust. (Aba, Lajoskomárom, Dég, Seregélyes, illetve Cecén).

Seregélyesen a Mészáros tanyán jelenleg már működik egy a helyi mezőgazdasági jellegzetességeket bemutató létesítmény (valamint horgásztó és lovas oktatás van). Cél egy aktív szabadidős központtá történő fejlesztése, szálláshely-kapacitás növeléssel, valamint egy őshonos állatokat bemutató istálló létrehozásával.

Mindenképpen indokolt a térség egyéb attrakcióihoz kapcsolódva (pl. vadászturizmus, épített örökségek, lovasturizmus, stb.) tovább növelni a falusi szálláshelyeket. Ebben az esetben a térségi együttműködésen kell legyen a hangsúly. Az egyes attrakciók egymást kiegészítve fűzik fel a térség településeit, ennek megfelelően kell a szálláshelyeket is kialakítani. Ennek összefogására egy információs rendszer szükséges.

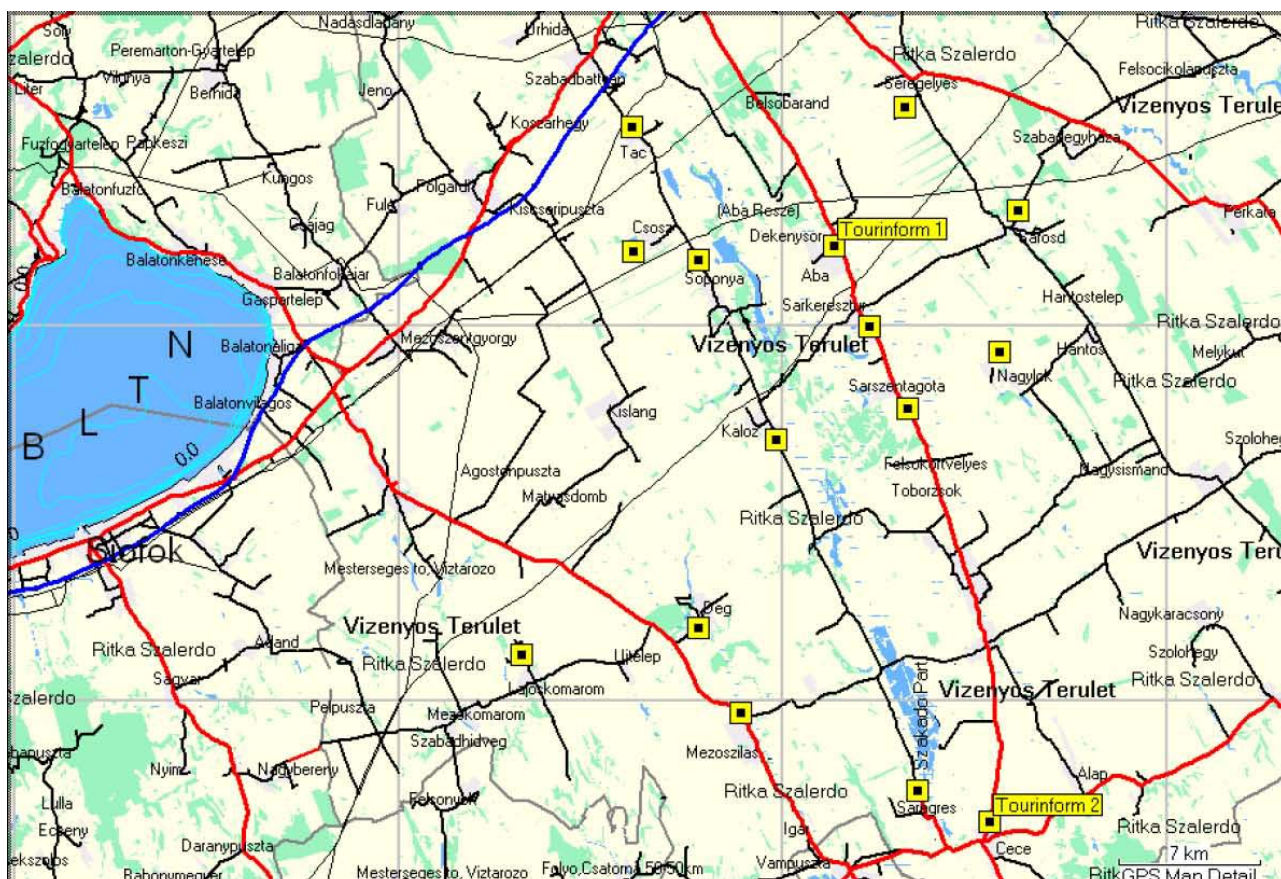
A következő rendszer kialakítását javasoljuk. Szükség van a térséget lefedően két olyan központ létrehozására (**Tourinform iroda**), ahol éjjel-nappal fogadni lehet a szálláshely igényeket (melyeknek egy adatbázisban történő összefoglalása, és a különböző marketing csatornákon - .internet, prospektusok, stb.- való hirdetése megvalósul).

A két központ létrehozása a térbeli elhelyezkedés miatt is **Abán és Cecén** indokolt. Az irodákban napközben nyitva-tartással, a nyitva-tartást követő időszakokban pedig faxon, illetve e-mailben tudják fogadni a szálláshely igényeket, illetve tudnak felvilágosítást adni a lehetőségekről.

A települések mindegyikében lennie kell egy települési megbízottnak, aki a Tourinform irodákkal a közvetlen kapcsolattartó (ezt a magánszálláshellyel rendelkezők maguk közül

választhatják ki, vagy az önkormányzat nevezi ki), és a szállás-igényt az adott települési megbízott közvetíti ki az adott településen, a Tourinform irodán keresztül.

Hasonló hálózat kiépítése indokolt a civil szervezetek, egyesületek, szövetségek térségi együttműködésével (vadásztársaságok, horgász egyesületek, stb.), amely egyesületek maguk közül szintén kiválasztanak egy kapcsolattartót, aki a Tourinform irodával együttműködve szervezi az egyes turisztikai programokat.

4.11. Kereskedelmi szálláshelyek

A szálláshelyek területi eloszlását optimalizálva az attrakciókhoz közeli magas minőségű szálláshelyfejlesztéssel elérhető a tartózkodási idő növelése.

Az általános szálláshely-fejlesztés mellett a trendszerűen alakuló kereslet alapján mindenképpen meg kell újítani az **ifjúsági szálláshelyek és a turistaházak rendszerét is**, ki kell alakítani ezek elektronikus úton történő foglalásának lehetőségét. Különösen az ifjúsági szálláshelyek tekintetében az általános kiépítettségi színvonal emelését és a nemzetközi standardokhoz való kapcsolódást kell preferálni.

Segíteni kell az **aktív turizmus igényeihez igazodó és autentikus falusi turizmust kiszolgáló szálláshely-kialakítást**. A piacon megnyilvánuló keresletnek megfelelően a magasabb kategória felé indokolt a kínálatot változtatni.

A minőség fejlesztése mellett a szolgáltatások körének bővítését is szükséges megvalósítani. A vendéglátás színvonalának emelésével és szinten tartásával újjá kell éleszteni a gasztronómiai hagyományokat. A színvonalas vendéglátás fejlesztését elősegítő és ösztönző vállalkozóbarát környezet kialakítása és fenntartása szükséges.

A **kempingezés** nem egyszerűen a szabadidő eltöltésének egyik módja, egyben életforma is. Nyugat-Európában a kempingek szolgáltatásai az elmúlt 10 évben folyamatosan javultak, legtöbbjük 4-5 csillagos besorolású. Magyarországon általában még az alacsony költségű turizmus egyik formájaként tartják számon. A térségben a kempingek létesítését az öko- illetve horgászturizmushoz kell kapcsolni.

A vizsgált térségben elég kevés szálláshely található. A tervezett turisztikai fejlesztéseknek megfelelően szükség van a szálláshelyek bővítésére is.

A szálláshelyek létesítésére a fürdő közelében kerül sor Abán, ahol a Bodakajtor felé eső területeken tervezi kijelölni ezen beruházás színterét. A területen elhelyezésre kerülnek különböző kategóriájú szállodák, panziók, valamint apartman házak építésére is alkalmas a terület

Abán, Lajoskomáromban, illetve jelenleg tervezési stádiumban **Cecén** találunk falusi vendéglátóhelyeket.

Dégen működik a Borostyán-panzió, 100 fő befogadására alkalmas, külön éttermi kapacitással.

Sáregresen a Rétimajorban található egy 20 fő befogadására alkalmas szálláshely.

Seregélyesen a Zichy kastély működik szállodaként (100 férőhelyes). Cél egy 6 csillagos 400 szobás, luxus színvonalú, termál szálloda kialakítása külföldi mozgáskorlátozottak részére a mai 3 csillagos Kastélyhotel Seregélyes*** területén. A jelenlegi Zichy-Hadik Kastély területén, a kastély épületének közelében épül fel a termál szálloda, melyhez szükséges termál víz szintén ezen a területen fellelhető. A vállalkozás jogerős fúrási engedéllyel rendelkezik. A jövőben a kálozi és soponyai kastélyokkal történő összekapcsolással egy szállodaláncot szeretnének létrehozni.

A jelenlegi kastélyszálló épületének szoba- és ágykapacitását a mai 35 szobáról (104 ágy), 67 szobára és 8 apartmanra (150 ágy) szeretnék növelni. A kibővített kastélyt a jövőbeni egészségügyi szakemberek képzésének központjává alakítják át, biztosítva a folyamatos, magasan képzett helyi egészségügyi munkaerő háttérét.

Az Elza-majorban erdei iskola működik, amely 64 fős ifjúsági szálláshellyel rendelkezik. A tervek szerint a szállás férőhelyeket szeretnék megduplázni.

Tervezik a grófi Magtár átalakítását, az alsó szinten rendezvényterem, a felső 2 szinten pedig szálláshelyek kialakításával.

Tác településen szintén található szálláshely, valamint éttermi részleg is (Vénusz Panzió-150 fő férőhely).

A meglévő szálláshelyek mellett **Nagylókon** tervez a település kemping létesítését a település tóterülete mellett. Emellett a településen erdei iskola tervezése van folyamatban.

Dégen kastélyszálló kialakítása a cél.

5. SWOT ANALÍZIS

Az alábbiakban a helyzetfeltárásban bemutatott tényezőket foglaljuk össze általánosan a vizsgált területre. A tényezők összességével jellemezhető állapot képezi a potenciális fejlesztések kiindulópontját

Erősségek	Gyengeségek
▪ Kedvező, európai szinten egyedi értéket képviselő természeti adottságok, látogatható védett területek (Mezőföld) • Épített örökségekben gazdag terület • Jó közlekedési kapcsolat (M7-es autópálya, 63-as főút, vasút) • Turisztikai szakképzési lehetőség a régióban • Kedvező térségi együttműködés • Hagyományok, gazdag népi kultúra, falusi turizmus alapjainak megléte • Tradicionális lovas kultúra • Szőlőtermelő területek és ehhez kapcsolódó borászat • Rendezvények, fesztiválok • Társadalmi igény a turizmusra, vendégszeretet • Termékcsomaggá rendezhető, mozaikos vonzerők • Kedvező ár-érték arány	• Nem kielégítő általános és turisztikai infrastruktúra • Alacsony számú és színvonalú kereskedelmi szálláshely • Rendezvényszervezők, utazási irodák hiánya • Nem megfelelő mértékű programkínálat • Gyenge térségi marketing • Rendezetlen tulajdon viszonyok (pl. kastélyok) • A befektetői tőke egyenetlen eloszlása regionális és megyei szinten (forró tőke elsősorban Székesfehérvár, turisztikai tőke elsősorban Velencei-tó) • Üdülőhelyi hangulat hiánya • Kiegészítő szolgáltatások alacsony szintje (vendéglátás)

Lehetőségek	Veszélyek
• A turisztikai infrastruktúra javítása (szervezeti- és intézményfejlesztés, háttér infrastruktúra) • Közös térségi marketingtervezés és – szervezés • Egységes térségi arculat kialakítása, ezen belül elkülöníthető települési jellemzőkkel • Térségi szinten egymást kiegészítő kínálati paletta • Kastélyokhoz kapcsolódó komplex turisztikai kínálat létrehozása (szállás, rendezvények, konferenciák) • Örökségturizmus fejlesztése (témaparkok kialakítása) • Horgászturizmus fejlesztése • Egészségturisztikai fejlesztések • Lovasturizmus fejlesztése • Falusi turizmus kiépítése • NFT II. (2007-2013) forrásainak hatékony felhasználása	• Tőke és forráshiány • A fejletlenebb területekről kialakult kedvezőtlen vélemények riasztó hatása • Elmaradott infrastruktúra, kevés kereskedelmi szálláshely • Nem kielégítő turisztikai intézményrendszer • Egységes arculat hiánya • Turisztikai szakképzettség hiánya

6. A stratégia összefoglalása, célpiramis

A stratégia kiindulópontját a Sárvíz völgye térségének idegenforgalmi **jövőképe** – víziója – jelenti, amely rögzíti a terület jövőbeli állapotának legfontosabb jellemzőit. Ezt a következő módon foglalhatjuk össze:

A helyi erőforrásokra épülő, de azokat túlzott mértékben ki nem zsákmányoló, mind a hazai mind a külföldi turisták igényeit kielégítő idegenforgalom megteremtése, amely a természeti értékek mellett elsősorban a terület ember által teremtett értékeire alapoz, javítva ezzel a helyi lakosság életkörülményeit is.

A jövőkép legfontosabb elemei:

- *A helyi erőforrások felhasználása*

Az idegenforgalom fejlesztése során alapvetően arra kell törekedni, hogy a vizsgált térségben található turisztikai erőforrások minél nagyobb mértékben kerüljenek felhasználásra.

- *A természeti és épített környezet kizsákmányolásának elkerülése*

Alapvető célnak kell tekinteni a turizmus olyan jellegű fejlesztését, amely képes minimalizálni, illetve egyes esetekben teljesen elkerülni mindazon keletkező veszélyforrásokat, amelyek a fejlesztések eredményeként bekövetkező látogatói létszám-emelkedés miatt veszélyt jelenthet mind a természeti, kisebb az épített környezetre, így kockáztatva az egyes erőforrások későbbi felhasználását.

- *Mind a hazai, mind a külföldi turisták igényeinek kielégítése*

A jövőkép kiemeli, hogy a későbbiekben a hazai és a külföldi vendégek igényeinek kielégítésére fontos odafigyelni.

- *A turizmus olyan fenntartható módon történő fejlesztése, amely a helyi lakosság számára is hasznos*

A jövőképre és a helyzetfeltárás legfontosabb megállapításaira támaszkodva került meghatározásra a fejlesztés alapcélja, a **misszió**:

Sárvíz völgye turizmusának olyan irányú és mértékű fejlesztése, amely az ide érkező turisták révén elősegíti a terület gazdagodását, valamint a helyi lakosság számára is kikapcsolódási-szórakozási, valamint jövedelemszerzési lehetőséget biztosít, a térség ökológiai állapotának (elsősorban ökológiai) megóvása mellett.

A fejlesztés alapcélja tehát kettős: egyrészt törekedni kell arra, hogy a turisták máshol megtermelt jövedelme kerüljön felhasználásra a vizsgált térségben, mivel ez biztosítja a helyi lakosság anyagi értelemben vett gyarapodását. Másrészt arra is nagy figyelmet kell fordítani, hogy a térség erősségét jelentő jelenlegi (elsősorban ökológiai) állapota ne sérüljön.

A célpiramis összefoglaló bemutatása

Jövőkép	A helyi erőforrásokra épülő, de azokat túlzott mértékben ki nem zsákmányoló, mind a hazai mind a külföldi turisták igényeit kielégítő idegenforgalom megteremtése, amely a természeti értékek mellett elsősorban a terület ember által teremtetett értékeire alapoz, javítva ezzel a helyi lakosság életkörülményeit is.		
Misszió	Sárvíz völgye turizmusának olyan irányú és mértékű fejlesztése, amely az ide érkező turisták révén elősegíti a terület gazdagodását, valamint a helyi lakosság számára is kikapcsolódási-szórakozási, valamint jövedelemszerzési lehetőséget biztosít, a térség ökológiai állapotának (elsősorban ökológiai) megóvása mellett.		
Stratégiai célok (prioritások)	Fenntartható turizmus megteremtése A helyi lakosság életminőségének javítása A térségen kívüli célcsoportok vonzása		
Intézkedések	Fenntartható turizmus megteremtése: • Örökség turizmus fejlesztése • Egészségturizmus fejlesztése • Horgászturizmus fejlesztése • Vadászturizmus fejlesztése • Lovasturizmus fejlesztése • Konferenciaturizmus fejlesztése	A helyi lakosság életminőségének javítása: • Munkahelyteremtés • Infrastruktúrafejlesztés (kerékpár, összekötő utak, csatornázás) • HR-fejlesztés • Intézményfejlesztés • Civil szervezetek együttműködése	A térségen kívüli célcsoportok vonzása: • Szálláshelyfejlesztés • Marketing-kommunikációs eszközök kialakítása

I. Prioritás:	Fenntartható turizmus megteremtése
I/1. Intézkedés:	Örökség turizmus fejlesztése
Célja:	A térség adottságaira támaszkodó turisztikai kínálat bővítése
Indoklás:	A természeti adottságok, másrészt az épített örökség, valamint a táj kulturális és hagyományos vonásai egyedi értékeket képvisel.
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - természetvédelmi területeken bemutatóhelyek létesítése (pl. erdei iskolák, témaházak, tanösvények) - épített örökségek megóvása (pl. a térség kastélyainak egy kínálati palettára való felfűzése) - egyedi tájértéket bemutató létesítmények (pl. tájház, múzeum) - bor- és gasztronómiai kínálat összefűzése - további rendezvények szervezése
A megvalósítás helye:	Természetvédelmi területek bemutatóhelye: Aba- Öko és Agroturisztikai Park, Sárvíz-völgye erdei iskola; Sárkeresztúr-Sárkány-tó; Nagylók- Lóki-völgy mentén tanösvény, erdei iskola; Mezőszilas-Dég között a Bozót-patak mentén tanösvény kialakítása; Dég- Natúr park létrehozása a Bozót-patak mentén; ősgyepes terület a Kajtori-csatorna mentén; Sárosd-pihenőpark létrehozása az ökológiai zöldfolyosó mentén; Seregélyes- „Ökoiskola”-erdei iskola Épített örökség megóvása: Dégi Festetics-kastély; Soponyai Zichy-kastély; Sáregresi Zichy-kastély; Sárosdi Esterházy-kastély. Egyedi tájértéket bemutató létesítmények: Aba- Sárvíz Tájvédelmi és Helytörténeti Múzeum; Cece.- kézművesház, Csók István múzeum, a térség egyediségét tükröző paprikatermelésre alapuló bemutató; Sárosd-tojáspatkoló kovácsmester műveiből állandó bemutató létrehozása; Sárkeresztúr- török temetkezési helyek feltárása; Sáregres-Halászlát Múzeum; Seregélyes- Mészáros tanya egyedi mezőgazdasági bemutatóhely, településen őshonos állatok bemutatóhelye; Dég-Mezőföldi tájház; Tác- Kárpátia Park, Időutazás Park.; Sárszentágota- „Mesterségek bemutatója”-udvar Bor- és gasztronómiai kínálat összefűzése: Aba- borünnep tere; Lajoskomárom- borpincesor, borversenyek; Mezőszilas- borverseny, borpincesoron borkóstolók; Káloz- borverseny; Csősz-borpincesor. További rendezvények szervezése: Aba-Ófalu, Galambász Centrum, Maskarás Céh; Seregélyes- színházi előadások bővítése, térségi szinten; falu-napok programkínálatának bővítése (pl. a települések egyes

	csoportjainak kölcsönös részvétele hasonló rendezvényeken); Sárgeres-Halászbúcsú és Nádi Vásár, Tác- Florália, egyedi értékekhez kötődő egyéb rendezvények; Sárszentágota- Szent Ágota –mammográfia védőszentje- hagyományaira épülő kínálati csomag
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, MÁG, környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok, érintett települések lakossága.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az érintett önkormányzatok, a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- tanösvények, témaparkok létrejötte - felújított, turisztikailag hasznosított kastélyok - új, illetve felújított múzeumok, tájházak száma - térségi együttműködéssel létrejött, illetve kibővült rendezvények - a térségi örökségek által vonzott turisták száma - a megszervezett utak szervezése a térségbe - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Fenntartható turizmus megteremtése
I/2. Intézkedés:	Egészségturizmus fejlesztése
Célja:	A térség adottságaira támaszkodó turisztikai kínálat bővítése
Indoklás:	A térség fehér foltként van jelen Magyarország termál térképén, ugyanakkor a térségben található termálvíz megfelelő alapot jelent.
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - a korszerű, komplex egészségturisztikai szolgáltatáskör - egészség megőrzési, gyógyítási és kultúralt szabadidő-eltöltési lehetőség - természethez való közelség
A megvalósítás helye:	Aba: a település határában talált kiváló minőségi vizet adó (ásványvízzé minősített), az önkormányzat tulajdonában lévő kút adja a leendő fürdő alapját. Mind a település, mind a térség számára egészségturisztikai kínálatot jelent. Lajoskomárom: a településen 1986-ig működő termálfürdő felújításával, annak kiváló minőségű vizével, az önkormánytörekvéseinek megfelelően elkészül egy új fürdő, amely a térség számára jelent egyedi turisztikai vonzerőt.
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, befektetők, érintett települések lakossága.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az érintett önkormányzatok, a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások
Monitoring mutatók (indikátorok):	
Output indikátorok:	- új fürdő létesítése - felújított fürdő
Eredmény indikátorok:	- turisták számának növekedése
Hatásindikátorok:	- a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Fenntartható turizmus megteremtése
I/3. Intézkedés:	Horgászturizmus fejlesztése
Célja:	A térség adottságaira támaszkodó turisztikai kínálat bővítése
Indoklás:	A térségben rengeteg halas-tó jelenti a horgászturizmus alapját.
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - korszerű, komplex szolgáltatás - információs rendszer - természethez való közelség
A megvalósítás helye:	Sáregres- halastavak, Halászati Múzeum, Halászbúcsú és Nádi Vásár; Káloz- 7 halastó (ebből 4 magántulajdonban); Lajoskomárom- 5 halastó, horgászversenyek; Dég-horgásztavak Nagylók- horgászturizmus összekapcsolása lovasturizmussal Sárosd- horgászversenyek Sárszentágota- horgásztavak rehabilitációja
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, magántulajdonosok, vállalkozók, az érintett települések lakossága.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az érintett önkormányzatok, a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások
Monitoring mutatók (indikátorok):	
Output indikátorok:	- kiépített horgász bázisok - kapcsolódó rendezvények, versenyek
Eredmény indikátorok:	- horgászni vágyók számának növekedése
Hatásindikátorok:	- a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Fenntartható turizmus megteremtése
I/4. Intézkedés:	Vadászturizmus fejlesztése
Célja:	A térség adottságaira támaszkodó turisztikai kínálat bővítése
Indoklás:	A térségben lévő vadászterületek megfelelő alapot jelentenek a már meglévő vadászturizmus további fejlesztésének.
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - korszerű, komplex szolgáltatás - vadásztársaságok kínálati elemeinek összehangolása - információs rendszer - természethez való közelség
A megvalósítás helye:	Aba- Solymász-Agarász Vadásztanya; Káloz-vadásztársaság; Soponya-vadásztársaság és vadászház; Mezőszilas- vadásztársaság; Dég (Dégi kastélyban kialakítandó szálloda vendégeinek alternatív kínálati eleme) Nagylók- vadásztársaság
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, magántulajdonosok, vállalkozók, az érintett települések lakossága.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az érintett önkormányzatok, a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- turisztikailag vonzó vadászterületek - kapcsolódó rendezvények, versenyek - vadásztársaságok, illetve a vadászat miatt a térségbe érkező turisták számának növekedése - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Fenntartható turizmus megteremtése
I/5. Intézkedés:	Lovasturizmus fejlesztése
Célja:	Egyedi turisztikai kínálat bővítése
Indoklás:	A térségben található, felújítandó kastélyok megfelelő helyszínül szolgálhatnak a konferenciaturizmusnak
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - a kastélyok felújítása, konferenciák fogadásának megfelelően - színvonalas szálláshelyek kialakítása - korszerű, komplex szolgáltatás - információs rendszer
A megvalósítás helye:	Aba- Sudár Napkeleti Ménes – Nomád-Lovasfalu; Sárosd-versenyek, lovaglás-oktatása; Seregélyes- huszártalálkozó; Nagylók- fogathajtó versenyek, klasszikus lovas bemutatók; Káloz- lovaspálya;
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, vállalkozók, az érintett települések lakossága.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az érintett önkormányzatok a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások, a település lakossága
Monitoring mutatók (indikátorok):	
Output indikátorok:	- színvonalas rendezvények, kínálati paletta bővülése - lovas helyszínek minőségi javulása
Eredmény indikátorok:	- a lovasturizmus iránt érdeklődő turisták számának növekedése - kapcsolódó rendezvények számának növekedése
Hatásindikátorok:	- a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Fenntartható turizmus megteremtése
I/6. Intézkedés:	Konferenciaturizmus fejlesztése
Célja:	A térség adottságaira támaszkodó turisztikai kínálat bővítése
Indoklás:	Olyan épített örökséggel rendelkezik a település, amely konferenciaközpontok létrehozására alkalmas
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - a térség kastélyainak ilyen jellegű átalakítása, felújítása - korszerű, komplex szolgáltatás - egymást kiegészítő szolgáltatási rendszer - információs rendszer
A megvalósítás helye:	Dég- Festetics kastély; Seregélyes- Zichy kastély, Soponya- Zichy kastély.
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, MÁG, vállalkozók, az érintett települések lakossága.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az érintett önkormányzatok és állami szervek, a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások, a térség lakossága.
Monitoring mutatók (indikátorok):	
Output indikátorok:	- igényes konferenciaközpontok - színvonalas szálláshelyek, rendezvények
Eredmény indikátorok:	- a magasabb színvonalat képviselő turisták számának növekedése
Hatásindikátorok:	- a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

II. Prioritás:	A helyi lakosság életminőségének javítása
II/1. Intézkedés:	Munkahelyteremtés
Célja:	A turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódó további munkahelyteremtés
Indoklás:	A térségben jelen lévő munkanélküliség kezelésére, a turisztikai szolgáltatások bővítésével új munkahelyek létesítése valósul meg.
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - turisztikai szolgáltatások bővítése - új munkahelyek létrehozása - a helyi munkaerő turisztikai igényekhez igazított át/továbbképzése
A megvalósítás helye:	A fejlesztési terület
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, vállalkozók.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A helyi lakosság
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- turisztikai kínálat bővülése - új munkahelyek létrejötte - munkahelyek számának növekedése - munkanélküliség csökkenése - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

II. Prioritás:	A helyi lakosság életminőségének javítása
II/2. Intézkedés:	Infrastruktúrafejlesztés
Célja:	A turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése
Indoklás:	A térségben a jelenlegi infrastruktúra fejlesztése indokolt annak érdekében, hogy a színvonalas turisztikai kínálatot megfelelően kiszolgálja
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - összekötő utak kiépítése - további kerékpárutak kiépítése, kijelölése - csatornázás, szennyvízhálózat kiépítése
A megvalósítás helye:	Összekötő utak: Aba- Seregélyes (különös tekintettel a Börgöndi repülőtér kiépítésére, amely ezáltal a 62-es útról Seregélyesen keresztül elérhető lesz a térség számára); Nagylók- Sárszentágota; Dég-Káloz; Kerékpárutak: a Sárvíz és a Malom csatorna mentén, Aba-Seregélyes-Nagylók útvonalon Csatornázás, szennyvízhálózat kiépítése: teljes fejlesztési területen, ahol még nincs kiépült rendszer
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzatok, vállalkozók.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Települések, a helyi lakosság.
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- új összekötő utak megjelenése - további kijelölt kerékpárutak - csatornázottság, szennyvízhálózat kiépülése - összekötő utak összhosszának növekedése - kerékpárutak összhosszának növekedése - csatorna, szennyvízhálózat összhosszának növekedése - a térség GDP-jének növekedése

	- a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése - a helyi lakosság életminőségének javulása
--	--

II. Prioritás:	A helyi lakosság életminőségének javítása
II/3. Intézkedés:	Humánerőforrás fejlesztés
Célja:	A turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódóan, a kiszolgáló humánerőforrás fejlesztése
Indoklás:	A kialakítandó, színvonalas turisztikai kínálatnak megfelelően, a térség humánerőforrását is szükséges felkészíteni
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - szakképzett munkaerő bővítése - középiskolai szakirányú képzés - felnőttképzés (átképzés, tájékoztatás)
A megvalósítás helye:	A térség településeinek turisztikai kínálatához igazodó humánerőforrás. Aba- a turisztikai szakképzés, valamint a turisztikai szolgáltatások ellátásához szükséges további felnőttképzés központja.
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzat.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Települések, a helyi lakosság.
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- szakképzett munkaerő - az oktatás turisztikai szakképzésének hangsúlyozása - felnőttképzési lehetőségek - a térségben a turisztikai képzettséggel rendelkezők számának növekedése - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése - a helyi lakosság életminőségének javulása

II. Prioritás:	A helyi lakosság életminőségének javítása
II/4. Intézkedés:	Intézményfejlesztés
Célja:	A fejlesztési elképzeléseket kiszolgáló intézményfejlesztés
Indoklás:	A hatékonyság növelés, valamint a térség versenyképességének javítása érdekében szükség van az intézményi háttér fejlesztésére
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - intézményi és szervezeti struktúra kialakítása - kiszolgáló infrastruktúra megteremtése - információs hálózat kialakítása
A megvalósítás helye:	Az érintett települések Információs hálózat központjai: Aba (északi pontja a fejlesztési területnek) Cece (déli pontja a fejlesztési területnek)
Közreműködő szervezetek:	Települési önkormányzatok, civil szervezetek
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Települések, a helyi lakosság
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- intézményi struktúra fejlődés - hatékony térségfejlesztés - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése - a helyi lakosság életminőségének javulása

II. Prioritás:	A helyi lakosság életminőségének javítása
II/5. Intézkedés:	Civil szervezetek együttműködése
Célja:	A civil szervezetek célirányos együttműködése
Indoklás:	A fejlesztések hatékonyságának növelése érdekében fontos az egyes turisztikai szegmenseket képviselő civil szervezetek együttműködése
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - öko- vadász-, horgász-, kulturális- és egyéb tevékenységeket felölelő civil szervezetek működésének valamint ezek programkínálatának összehangolása
A megvalósítás helye:	Az érintett települések
Közreműködő szervezetek:	A térségben működő civil szervezetek.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Települések, a helyi lakosság.
Monitoring mutatók (indikátorok):	
Output indikátorok:	- civil szervezetek hatékony együttműködése
Eredmény indikátorok:	- további civil kezdeményezések - civil szervezetek által közösen koordinált turisztikai tevékenységek
Hatásindikátorok:	- a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése - a helyi lakosság életminőségének javulása

III. Prioritás:	A térségen kívüli célcsoportok vonzása
III/1. Intézkedés:	Szálláshelyfejlesztés
Célja:	A turisztikai fejlesztések, attrakciókhoz kapcsolódó kereskedelmi szálláshelyfejlesztés
Indoklás:	Jelenleg a térségben kevés szálláshely található. A tervezett fejlesztési elképzelések megvalósítása érdekében szükség van további kereskedelmi szálláshelyekre
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - panziók létesítése - magánszálláshelyek létesítése - magasabb színvonalú szálláshelyek kialakítása - ifjúsági szálláshelyek kialakítása - kempingfejlesztés
A megvalósítás helye:	Panziók: Aba, Lajoskomárom, Tác, Seregélyes, Sárszentágota, Káloz Magánszálláshelyek: Aba, Lajoskomárom, Cece, Mezőszilas, Sárosd, Káloz, Sárkeresztúr, Csősz, Seregélyes Magasabb színvonalú szálláshelyek: Seregélyes (6*-os kastélyszálló), Dég, Soponya Ifjúsági szállásfejlesztés: Nagylók, Sáregres, Dég Kempingfejlesztés: Nagylók, Mezőszilas
Közreműködő szervezetek:	A térség lakossága, vállalkozók.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A helyi lakosság, vállalkozók.
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- szálláshelyek kínálati palettájának bővülése - kereskedelmi szálláshelyszám növekedése - vendégéjszakák számának növekedése - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése - a helyi lakosság életminőségének javulása

III. Prioritás:	A térségen kívüli célcsoportok vonzása
III/2. Intézkedés:	Marketing-kommunikációs eszközök kialakítása
Célja:	A térség turisztikai kínálatának megfelelő marketing-tevékenységgel történő értékesítése, és arculatának kialakítása.
Indoklás:	A térség turisztikai keresletének növelése és fenntartása érdekében szükség van ezt kiszolgáló marketingtevékenységre. A tudatos és tervezett kommunikációs tevékenység elősegítheti egy pozitív térség-image kialakulását, amely hozzájárulhat versenyképességnek növekedéséhez.
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi beavatkozások szükségesek: - szolgáltatásfejlesztés a turisztikai igényekhez igazítva - marketingkommunikációs terv kialakítása - értékesítési csatornák meghatározása - termékfejlesztés - árpolitika kialakítása - szolgáltatási folyamat menedzsment meghatározása
A megvalósítás helye:	A fejlesztési terület
Közreműködő szervezetek:	Sárvíz völgye térségi együttműködés
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A térség lakossága, települési önkormányzatok, vállalkozók.
Monitoring mutatók (indikátorok): Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatásindikátorok:	- kereslet növekedése - érkező, és visszatérő számának növekedése - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése - a helyi lakosság életminőségének javulása

7. Összegzés

A meghatározott prioritások és az egyes intézkedésekben meghatározott konkrét fejlesztési javaslatok a térségben meghatározott jövőkép elérését hivatott szolgálni.

A térség turisztikai potenciáljának vizsgálata során javasolt a kínálati paletta olyan irányban is történő bővítése, amely során az egyes turisztikai kategóriák a várható árbevétel tekintetében is elkülöníthetők.

A magasabb várható árbevételeket jelentő turisztikai szegmenseket (pl. konferenciaturizmus) olyan módon kell elkülöníteni az átlagos (pl. ökoturizmus, kerékpárturizmus) árbevételeket jelentő kategóriáktól, hogy ugyanakkor azok egymást kiegészítve szolgálják a térség idegenforgalmi fellendülését.

A végrehajtásért felelős közreműködő szervezetek feladata ezen intézkedések végrehajtása a kívánt célok elérése érdekében.

A megvalósításhoz szükséges pénzügyi forrásokat az egyes célokhoz (intézkedésekhez) kell hozzárendelni.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában meghatározott prioritások összhangban vannak a térség fejlesztési elképzeléseivel és lehetőségeivel, éppen ezért a forráshiányos önkormányzatoknak –a Nemzeti Fejlesztési Terv II. (2007-2013) biztosította forrásokra is alapozva- kell pályázniuk a turisztikai fejlesztések megvalósítására.

A fejlesztési elképzelések megvalósítása érdekében fontos a vállalkozások ösztönzése valamint a befektetők térségbe történő csábítása.

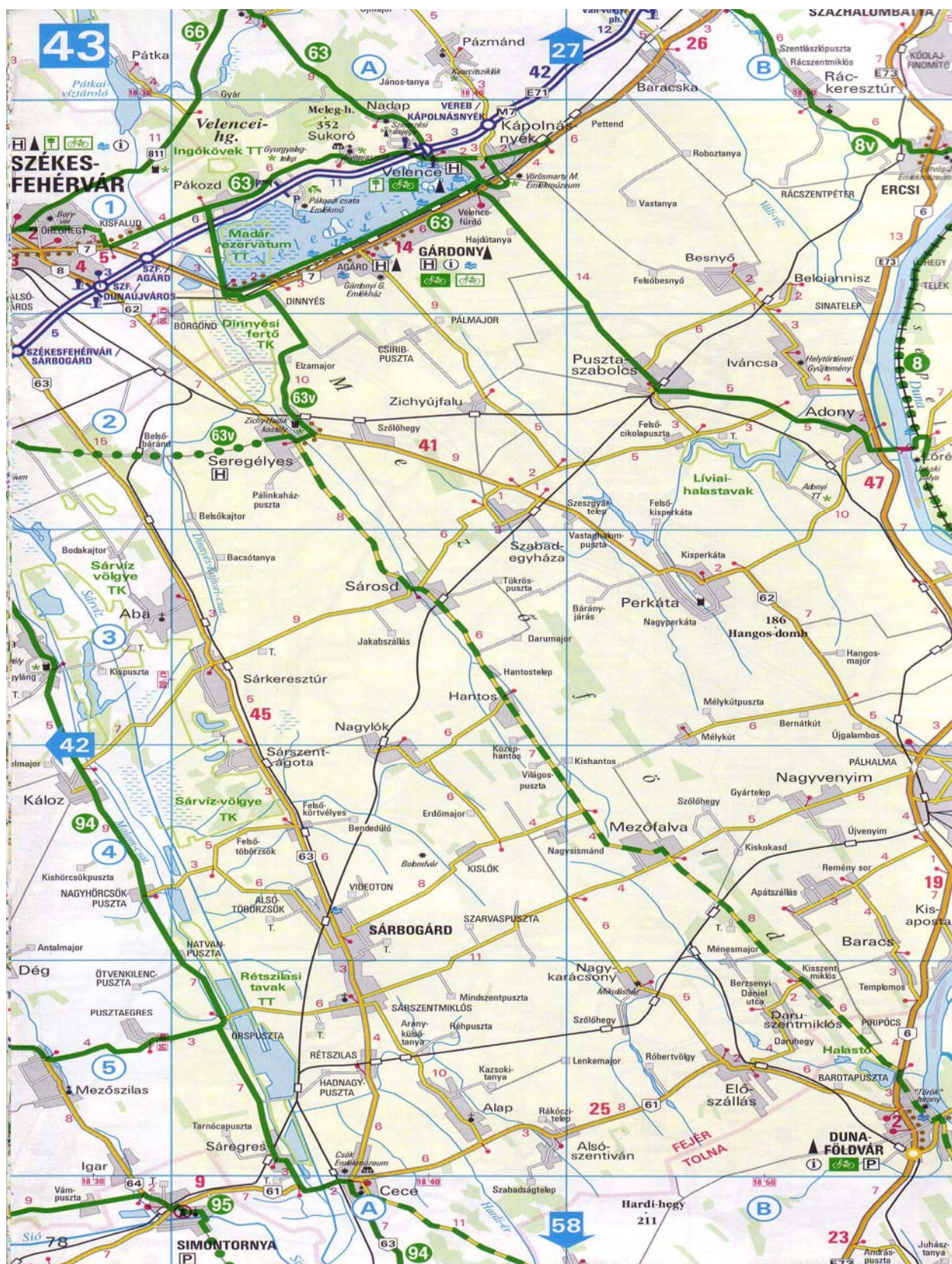
Összességében elmondható, hogy a kiváló turisztikai potenciálokkal rendelkező térségben, a települések összefogásával, a meglévő vonzerőkre alapozva egy széles kínálati palettával rendelkező, attraktív turisztikai desztináció alakítható ki.

Melléklet

1.sz. térkép (Forrás: Kerékpárutak Magyarországon, 2004)

2. sz. térkép (Forrás: Kerékpárutak Magyarországon, 2004)

Kerékpárutak a Sárvízi térségben

szakaszhossz (m)	tu0	tu1	tu2	tu3	tu4	tu5	helyszín	megnevezés	jelenlegi burk	terv burk	megj	tulajd	jelenlegi besorolás	ANF	MOF	terv kategória	terv bes	terv kapcs pont	ID
1500	SE						Szabadbattyán	Nádor cs jp M7-ig, árvízvédelmi töltésen	kijárt dűlőút fűvel benőve	aszfalt		KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		7
40	SE						Szabadbattyán	Nádor cs M7 hídja jp-i nyílás átjárója	homok	aszfalt	ÁAK-től engedély szükséges	ÁAK	átvezetés, híd			S	átvezetés, híd		8
570	SE						Szabadbattyán	Nádor cs jp M7-től Szfhehervár-Lepsény vasútvonalig	kijárt dűlőút fűvel benőve	aszfalt	lakóház kertjén, majd sűrű bozótoson keresztül	magantulajdon	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		9
50	SE						Szabadbattyán	átvezetés Szfhehervár-Lepsény vasútvonal alatt	kijárt dűlőút	aszfalt	komoly földmunka szükséges	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		11
2800	SE						Szabadbattyán, Tác	Malom-cs bp (Szfhehervár-Lepsény vasútvonaltól Tác-Gorsium bekötőútig)	kijárt dűlőút fűvel benőve	aszfalt		KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		12
700		RL					Tác	Tác-Gorsium bekötőút	aszfalt	aszfalt	kis forgalom	ÖK	kisforgalmú közút	n.a.	n.a.	S	kisforgalmú közút		13
2800		RL					Tác	Tác-Gorsium bekötőút-6214 út	kijárt dűlőút/homok	aszfalt		ÖK	talajút			S	talajút		14
11500		RL					Szabadbattyán, Tác	6214 Gorsiumi talajúttól Bodakajtoron át Aba-Soponya összekötőig	aszfalt	aszfalt	Burkolat jó minőségű, csak táblázás szükséges	FMÁKKT	kisforgalmú közút	371	41	R	kisforgalmú közút		15
20	SE						Szabadbattyán	fahíd (Nádor csatorna)	fa	fa	rossz felület, veszélyes! (lásd kép)	ÖK	híd			S	híd		6
130	SE						Szabadbattyán	kis utca, 6214-től Nádor Csatornáig	murva	murva		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		5

140	SE				Szabadbattyán	6214, 7es főúttól a kis utca kanyaráig	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	kisforgalmú közút	371	41	R	kisforgalmú közút	R	4
300					Szabadbattyán	hidtól a 6214-ig a 7es főúton	aszfalt	aszfalt	hídzerőhöz visz, táblázás szükséges (lásd fénykép)	FMÁKKT	országos főútvonal	7220	650	O	önálló kerékpárút	R	3
150					Szabadbattyán	kis utca Kula-7. főút		aszfalt	vonzerőhöz visz, táblázás szükséges, zsákutca, pihenőhely	ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S		O	6
700	SE	RL			Tác	Malom cs. Bp. hidtól a gorsiumi bekötőútig	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		33
50	SE	RL			Tác	híd, Malom cs.	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	ÖK	híd			S	önálló kerékpárút		32
500	SE	RL			Tác	Tác belterület határtól parkon, majd kis utcán 6307 főút érintésével vissza a Malom cstorna hídjához	murva	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		31
1000	SE	RL			Tác	Malom cs. jp. táci halgazdaságtól Tác belterület határáig	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		30
50	SE	RL			Tác	híd, Malom cs.	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	ÖK	híd			S	önálló kerékpárút		29
2800	SE	RL			Csősz	Malom cs. Bp. Csősz leágazástól a táci halgazdaságig	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		28
50	SE	RL			Csősz	híd, Malom cs.	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	ÖK	híd			S	önálló kerékpárút		27
500	SE	RL			Csősz	Malom cs. jp. Soponya északi határától a Csősz leágazásig	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		26
1500	SE	RL			Soponya	Malom cs. jp. a volt Rákóczi Tsz.-tól Soponya északi határáig	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		25

50	SE	RL				Soponya	hid, Malom cs.	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	ÖK	hid			S	önálló kerékpárút		24
2000	SE	RL				Soponya	Malom cs. Bp. Soponya északi részén lévő csővezeték a volt Rákóczi Tsz.-ig	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		23
100	SE	RL				Soponya	átvezetés Soponya északi részén lévő csővezetéken	kijárt dűlőút fűvel benőve	aszfalt		ÖK	átvezetés			S	átvezetés, árvízvédelmi töltés		22
630	SE	RL				Soponya	Malom cs. Bp. Aba-Soponya összekötőtől Soponya északi részén lévő csővezetékig	kijárt dűlőút fűvel benőve	aszfalt	töltés kb 20 m széles, elfér az önálló kerékpárút. Soponya északi része és Aba-Soponya összekötő úton a VADEX nem támogatja kerékpárút kijelölését a Malom cs. Mentén.	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		21
30	SE					Soponya	hid, Aba-Soponya összekötő	aszfalt	aszfalt		ÖK	hid			S			34
120	SE					Soponya	Aba-Soponya összekötő híd 6307-ig	aszfalt	aszfalt		ÖK	kisforgalmú közút			S			35
20	SE					Soponya	6307 - (Aba-Soponya összekötő) átvezetés	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főút vonal	1391	167	S	megyei főút vonal		36
100	SE					Soponya	6307 átvezetés-tóparti sétány	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főút vonal	1391	167	S	átvezetés, megyei főút vonal		37
220	SE					Soponya	tóparti sétány	aszfalt	aszfalt	jó minőségű burkolat!!	ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		38
160	SE					Soponya	kastélykert menti sétány kerítések között	murva	aszfalt	jó minőségű burkolat!!	ÖK	gyalogút			S	gyalog- és kerékpárút		39

1200	SE				Soponya	műút	aszfalt	aszfalt	jó minőségű burkolat!!	ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		40
330	SE				Soponya	talajút műút folytatásaként	n.a.	aszfalt		ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		41
3000	SE				Soponya	talajút vízfolyás mentén Sopnya-Káloz Kastély közt	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S			42
520	SE				Káloz	Kálozi kastélyhoz vezető műút Belmajorig	aszfalt	aszfalt		ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		43
800	SE				Káloz	műút Belmajortól Kálozig	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		44
930	SE				Káloz	belterületi kisforgalmú közút tervezett regionális kerékpárútig	aszfalt	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		45
1000	SE				Káloz	belterületi kisforgalmú közút tervezett regionális kerékpárút vonalán	murva	aszfalt	rossz minőségű burkolat	ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	regionális kerékpárút		46
	SE				Káloz	6307-6209 átvezetés	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főút vonal	1391	167	S	megyei főút vonal		47
450	SE				Káloz	6209 Káloz-Malom csatorna	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	kisforgalmú közút	857	94	S	kisforgalmú közút		48
7400	SE				Káloz	Malom-cs jp 6209-6305 Nagyhörcsök	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		49
20	SE				Káloz/Nagyhörcsök	híd 6305-Malom cs.	aszfalt	aszfalt		ÖK	híd	356	39	S	híd		50
1700	SE				Nagyhörcsök	Malom-cs bp 6305 Nagyhörcsök- Porpácsi Fish Kft. területének déli vége	murva	murva	jó minőségű burkolat!!	Porpácsi Fish Kft.	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		51
800			Nagyhörcsökpusztai kitérő		Nagyhörcsök	Malom cs. Jp 6305 -tól 6307-ig	aszfalt	aszfalt	burkolat jó minőségű	FMÁKKT	kisforgalmú közút	356	39	S	kisforgalmú közút		121
50			Nagyhörcsökpusztai kitérő		Nagyhörcsök	átvezetés 6307-es főúton	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főút vonal	1391	167	S	megyei főút vonal		122

200			Nagyhörcsökpusztai kitérő				Nagyhörcsök	6307-től fel a dombra a ház előtt	murva	aszfalt	GTA Kft. Tulajdona	magántulajdon	belterületi kifizetési közút			S	belterületi kifizetési közút		123
200			Nagyhörcsökpusztai kitérő				Nagyhörcsök	le a dombról 6307-ig	murva	aszfalt		ÖK	belterületi kifizetési közút			S	belterületi kifizetési közút		124
200			Nagyhörcsökpusztai kitérő				Nagyhörcsök	6307 mentén jobb oldalon	0	aszfalt		FMÁKKT	megyei főútvonal			S	önálló kerékpárút		125
600			Nagyhörcsökpusztai kitérő				Nagyhörcsök	6307-től Kastélyhoz vezető bekötőút	aszfalt	aszfalt	burkolat jó minőségű	ÖK	kifizetési közút			S	kifizetési közút		126
850			Nagyhörcsökpusztai kitérő				Nagyhörcsök	Kastélytól 6305-ig vezető hátsó bekötőút	talajút	aszfalt		ÖK	kifizetési közút			S	kifizetési közút		127
20			Nagyhörcsökpusztai kitérő				Nagyhörcsök	átvezetés 6307-es főúton	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főútvonal	1391	167	S	megyei főútvonal		128
450			Nagyhörcsökpusztai kitérő				Nagyhörcsök	bekötőút 6307-től a GTA Kft. Halgazdaságáig	murva	aszfalt	burkolat jó minőségű	GTA Kft.	kifizetési magánút			S	kifizetési magánút		129
8000			Nagyhörcsök-Dég összekötő				Nagyhörcsök, Dég	Nagyhörcsök-Dég összekötő, távlati javaslat Sárvíz túraútvonal és regionális kerékpárút összekapcsolására	kijárt dűlőút	aszfalt	javaslat, nincs bejárva	ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút	R	139
7700			Sárbogárdi kitérő				Nagyhörcsök, Sárbogárd	6307 Malom cs jp -tól Sárbogárdig	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	kifizetési közút	356	39	S	kifizetési közút		130
3200	SE						Nagyhörcsök/Örspusztai	Malom cs. jp Porpácsi Fish Kft. területének déli vége-Sárháti híd (Malom cs.)	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	magántulajdon	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		52
2300	SE						Sárháti	Malom cs jp, Sárháti északi közig határától a hídhoz vezető bekötőútig	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		
	SE						Sárháti	híd, Malom cs	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	önálló kerékpárút		

3400	SE					Örspuszt	Malom cs. Bp sárhavani híd-től-6306 Örspuszt	kijárt dűlőút	aszfalt	nehézgépjármű forgalom várható	KDVIZIG	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		54
	SE					Örspuszt	átvezetés műút 6306	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főútvonal	1461	165	S	átvezetés		55
260	SE				AP	Örspuszt	műút 6306- Malom cs.- Halgazdaság bejáratáig (tervezett kerékpárút a 6306 déli oldalán)	0	aszfalt		FMÁKKT	megyei főútvonal	1461	165	S	önálló kerékpárút		56
100					AP	Örspuszt	Híd, 6306 (Nádor cs.)	aszfalt	aszfalt	balesetveszély miatt körütekintő kialakítás szükséges!!Hídszélesítés javasolt	FMÁKKT	megyei főútvonal	1461	165	S	átvezetés a déli oldalon, kerékpársáv		113
900					AP	Örspuszt	Nádor cs. Hídjától (jp.) Malom cs. Bp-ig (átvezetés) a halgazdaságon belül	kijárt dűlőút	aszfalt	növényzettel sűrűn benőtt terület	Aranypony Halászati Rt.	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		114
4700	SE				AP	Örspuszt/Rétszil	Örspuszt-Rétszil műút Malom cs. Bp. a halgazdaságon belül	aszfalt	aszfalt	jó minőségű burkolat!, csak táblázni kell!	Aranypony Halászati Rt.	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		57
2000	SE					Rétszil	árvízvédelmi töltés Malom cs. Bp. Rétszil-vasútvonalig (Sárbogárd-Simontornya)	kijárt dűlőút	aszfalt		magántulajdon	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		58
800					AP	Rétszil	Aranypony HRt területének déli bekötőútja Malom cs. Bp.-tól Nádor cs. Jp-ig	aszfalt	aszfalt	burkolat jó minőségű, csak táblázás szükséges	Aranypony Halászati Rt.	kisforgalmú magánút			S	kisforgalmú magánút		110
50					AP	Rétszil	híd Nádor cs.	fa	fa	burkolat jó minőségű, csak táblázás szükséges	Aranypony Halászati Rt.	híd, kisforgalmú magánút			S	híd, kisforgalmú magánút		111

360			Rétszilasi összekötő				Rétszilasi	Nádor cs. Hídjától (bp.) a Szf-Simontornya vasútvonalig	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		115
50			Rétszilasi összekötő				Rétszilasi	vasúti kereszteződés	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	átvezetés			S	önálló kerékpárút		116
300			Rétszilasi összekötő				Rétszilasi	63307 vasúti kereszteződéstől Rétszilasi vasútállomásig	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	kisforgalmú közút			S	önálló kerékpárút		117
4800						AP	Rétszilasi, Örspusztai	Rétszilasi-6306-ig tartó műút Nádor cs. Bp. a halgazdaságon belül	aszfalt	aszfalt	jó minőségű burkolat!, csak táblázni kell!	Aranypony Halászati Rt.	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		112
3500			Sárbogárdi kitérő				Sárbogárd	6307-től Sárbogárdbelterületen 63-as főútig	aszfalt	aszfalt	vasúti átjáró!, kerékpársávhoz kapcsolódás körülmekintő kialakítással	ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút	ÖKS	131
1000	SE						Sáregres	árvízvédelmi töltés Malom cs. Bp. vasútvonal (Sárbogárd-Simontornya)- Sáregres híd (Nagy Sándor magánterületének északi vége)	kijárt dűlőút	aszfalt		magántulajdon	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		59
2300			Sáregresi kitérő				Sáregres	árvízvédelmi töltés Malom cs. Bp.- 61. főútig (regionális kerékpárút csatlakozás), Nagy Sándor Területén	kijárt dűlőút	aszfalt	Nagy Sándor tulajdona, alternatív útvonalként maga a tulajdonos javasolta, regionális kerékpárút csatlakozás	magántulajdon	árvízvédelmi töltés			S	árvízvédelmi töltés		60

300			Sáregresi kitérő			Sáregres	bekötőút a 6307-ről, Nagy Sándor Területére	aszfalt	aszfalt	Nagy Sándor tulajdona, alternatív útvonalként maga a tulajdonos javasolta, regionális kerékpárút csatlakozás	magántulajdon	kisforgalmú magánút			S	kisforgalmú magánút	O	61
300	SE					Sáregres	belterületi utca Sáregresi templom mellett: hídtól (Nagy Sándor magánterületének északi vége)-6307-ig	murva	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	árvízvédelmi töltés		136
1700	SE					Sáregres	6307-en belterületi utcától 61-es főútig	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	kisforgalmú közút	860	103	S	kisforgalmú közút	O	137
30	SE					Sáregres	híd, Nagy Sándor területének északi határán	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	híd			S			
40			Sárhatvani kitérő			Sárhatvan	Malom cs. Jp. Hídtól 6307-ig	kijárt dűlőút	aszfalt		magántulajdon	híd			S	önálló kerékpárút		118
30			Sárhatvani kitérő			Sárhatvan	átvezetés 6307-es főúton	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főútvonal			S	megyei főútvonal		119
200			Sárhatvani kitérő			Sárhatvan	utca 6307-től Sárhatvani templomkertig	murva	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		120
1200				DK		Aba-Bodakajtor	63-as főút mentén sertéstelep bekötőút-Aba kis utcáig	murva	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		83
50				DK		Aba-Bodakajtor	átvezetés, 63-as főút, Szf, Sárbogárd vasútvonal	murva, aszfalt	aszfalt	balesetveszély!!	FMÁKKT	átvezetés, megyei főútvonal közúti és vasúti kereszteződés	5233	523	S	átvezetés, közúti és vasúti kereszteződés, kerékpárúttal		84
450				DK		Aba-Bodakajtor	kerékpár- és gyalogút 63103 mentén Sárvíz fogadóig	viacolor	0		ÖK	kerékpár- és gyalogút			S	kerékpár- és gyalogút		85

100				DK		Aba-Bodakajtor	kerékpár- és gyalogút 63103 mentén Sárvíz fogadótól buszfordulóig	viacolor	0		ÖK	kerékpár- és gyalogút			S	kerékpár- és gyalogút		86
1600				DK		Aba-Bodakajtor	Aba belterület határa- 63103	murva/aszfalt	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		87
2000				DK		Aba-Bodakajtor	Dél Kapuja területe	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		88
350				DK		Aba-Bodakajtor	Dél Kapuja bekötőút	kijárt dűlőút	aszfalt		magántulajdon	talajút			S	kisforgalmú magánút		
350				DK		Aba-Bodakajtor	63-as főút mentén TSZ Belsőhajtori bekötőút-Dél Kajtorja bekötőútig	0	aszfalt	balesetveszélyes	FMÁKKT	megyei főútvonal	5233	523	S	önálló kerékpárút		90
100				DK		Aba-Bodakajtor	átvezetés, TSZ Belsőhajtori bekötőút-63	aszfalt	aszfalt	balesetveszélyes	FMÁKKT	átvezetés, megyei főútvonal közúti és vasúti kereszteződés	5233	523	S	átvezetés, megyei főútvonal közúti és vasúti kereszteződés		91
800				DK		Aba-Bodakajtor	bekötőút, TSZ Belsőhajtori-63-as főút	aszfalt	aszfalt		ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		92
600				DK		Aba-Bodakajtor	Dinnyés-Kajtori csatorna hídja-TSZ Belsőhajtori	kijárt dűlőút	aszfalt	mezőgazdasági gépek forgalma várható	ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		93
30				DK		Aba-Bodakajtor	Dinnyés-Kajtori csatorna hídja	kockakő	aszfalt	rossz állapotú felület, balesetveszély	ÖK	hid			S	hid		94
450				DK		Aba-Bodakajtor	Külsőhajtori-Aba összekötő- Dinnyés- Kajtori csatorna hídja	kijárt dűlőút	aszfalt	mezőgazdasági gépek forgalma várható	ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		
3500				DK		Aba-Bodakajtor	Külsőhajtori-Aba összekötő-Belsőbáránd 6214	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		95

4800				DK		Belsőbáránd, Seregélyes	6214, Belsőbárándtól Seregélyesig	dűlőút, aszfalt	aszfalt	ÁNF adatok előre becsültek, jelenleg a szakasz burkolatlan	FMÁKKT	talajút	788	87	S	kisforgalmú közút		64
1400				DK		Seregélyes	belterületi összekötő utca	aszfalt	aszfalt	kis forgalom, rurális onzerők, burkolat jó minőségű	ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		65
1200				DK		Seregélyes	belső összekötő utcától szarvasmarhatelep bekötőútig	aszfalt	aszfalt	burkolat rossz minőségű	ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		77
1600				DK		Seregélyes	szarvasmarhateleptől Seregélyes külterület határáig	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		78
200				DK		Aba-Bodakajtor	külterületi határ mentén	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		79
2200				DK		Aba-Bodakajtor	külterületi határtól Külsőkajtor-Aba összekötőig	kijárt dűlőút	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		80
1900				DK		Aba-Bodakajtor	Külsőkajtor-Aba összekötő Sertéstelepig	aszfalt	aszfalt	burkolat jó minőségű	ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		81
1300				DK		Aba-Bodakajtor	Külsőkajtor-Aba összekötő sertéstelep mentén	beton	aszfalt	rossz állapotú felület, balesetveszély	ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		82
1000				DK		Aba-Bodakajtor	Bodakajtori sertésteleptől 63 főút előtti utciig	beton	aszfalt	rossz állapotú felület, balesetveszély	ÖK	kisforgalmú közút			S	kisforgalmú közút		
600			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	belterületi utca 62-es főútig	aszfalt	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		66
80			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	62-es főút	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	megyei főútvonal	6891	620	R	önálló kerékpárút		68
30			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	átvezetés, 62-es főút	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	átvezetés, megyei főútvonal	6891	620	S	átvezetés		69

130			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	kerékpársáv 62-es főút, Dunaföldvári elágazás b.o.	aszfalt	aszfalt	felfestés kopott	ÖK	kerékpársáv	3993	399	S	kerékpársáv		70
600			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	kerékpárút 62-es főút, Dunaföldvári elágazástól 6213-ig b.o.	beton	aszfalt	híd fém felülete balesetveszélyes	ÖK	gyalog-és kerékpárút	3993	399	S	gyalog-és kerékpárút		71
1000			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	6213-on, 62-től belterületi kis utcáig	murva	aszfalt	burkolat jó minőségű	FMÁKKT	belterületi kiszorgalmú közút			S	belterületi kiszorgalmú közút		73
500			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	belterületi kis utcák	murva	aszfalt	burkolat jó minőségű	ÖK	belterületi kiszorgalmú közút			S	belterületi kiszorgalmú közút		74
360			Seregélyesi kitérő			Seregélyes	vasúttól kastély mentén kastély főbejáratáig	aszfalt	0	burkolat jó minőségű	ÖK	belterületi kiszorgalmú közút			R	0		75
700			Belsőbárándi kitérő			Belsőbáránd	6214 Belsőbáránd buszforduló bekötőútjától Belsőbáránd keleti határán délkeletről becsatlakozó talajútig	aszfalt	aszfalt	külterületen nagyon rossz minőségű burkolat	FMÁKKT	kiszorgalmú közút	371	41	S	kiszorgalmú közút		63
650			Csősz kitérő			Csősz	Malom cs. Bp. hídtól a 6307-es főútig	talajút	aszfalt		ÖK	kiszorgalmú közút			S	önálló kerékpárút		132
20			Csősz kitérő			Csősz	átvezetés 6307-es főúton	aszfalt	aszfalt	balesetveszély	FMÁKKT	átvezetés, megyei főútvonal	1391	167	S	megyei főútvonal		133
100			Csősz kitérő			Csősz	6307 mentén táci 63102 bekötőútig	0	aszfalt		ÖK	megyei főútvonal			S	önálló kerékpárút		134
1900			Csősz kitérő			Csősz	táci 63102 bekötőúton 6307-től Tác központjáig	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT	kiszorgalmú közút	795	95	S	kiszorgalmú közút		135
5300		RL				Aba/Soponya	Aba-Soponya összekötő Abától Malom cs.-ig	aszfalt	aszfalt	jó minőségű burkolat!!	ÖK	kiszorgalmú közút			S	kiszorgalmú közút		20
450			Abai összekötő			Aba-Bodakajtor	buszforólótól tervezett regionális kerékpárútig	aszfalt	aszfalt		ÖK	belterületi kiszorgalmú közút	1433	158	S	belterületi kiszorgalmú közút		96

150								regionális kerékpárút 63103 folytatásától Aba- Soponya összekötőig	aszfalt	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút	1433	158	R	belterületi kisforgalmú közút		97
1600					NK		Aba-Bodakajtor	regionális kerékpárút 63103 folytatásától Aba belterület határáig	murva	aszfalt		ÖK	belterületi kisforgalmú közút			R	belterületi kisforgalmú közút		98
1000					NK		Aba-Bodakajtor	Aba belterület határától Aba délkeleti határáig	kijárt dűlőt	aszfalt		ÖK	talajút			R	önálló kerékpárút		99
50					NK		Aba-Bodakajtor	híd Aba és Sárkeresztúr határán	beton	beton	kerékpárforgalmi létesítmény kialakítva	ÖK	híd			R	önálló kerékpárút		100
1100					NK		Sárkeresztúr	belterületi utca Aba és Sárkeresztúr határától 6209 Sárkeresztúr-Káloz összekötőig	murva	aszfalt	burkolat rossz minőségű	ÖK	belterületi kisforgalmú közút			R	belterületi kisforgalmú közút		101
1900					NK		Sárkeresztúr	belterületi utca6209 Sárkeresztúr-Káloz összekötőtől Sárkeresztúr belterület délkeleti határáig	murva	aszfalt	burkolat rossz minőségű	ÖK	belterületi kisforgalmú közút			S	belterületi kisforgalmú közút		102
1800					NK		Sárkeresztúr, Sárszentágota	Sárkeresztúr belterület délkeleti határától 63107-ig	kijárt dűlőt	aszfalt	burkolat rossz minőségű	ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		103
2000					NK		Sárszentágota	Sárkeresztúr 63107 63- as főútig	aszfalt	aszfalt		FMÁKKT, ÖK	belterületi kisforgalmú közút	748	90	S	belterületi kisforgalmú közút		104
100					NK		Sárszentágota	átvezetés 63-as főúton, közúti és vasúti kereszteződés	aszfalt	aszfalt	balesetveszély	FMÁKKT, ÖK	átvezetés, megyei főútvonal	5233	523	S	megyei főútvonal		105
4100					NK		Sárszentágota, Nagylók	Sárszentágota-Nagylók összekötő 63-tól Nagylók belterület határáig	kijárt dűlőt	aszfalt		ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		106

1000				NK	Nagylók	utcák Nagylók belterület határától vasútállomásig	murva	aszfalt		ÖK	belterületi kiszorgalmú közút			S	belterületi kiszorgalmú közút		107
1500				NK	Nagylók	utcák Nagylók belterületen vasútállomástól központig (közösségi ház)	aszfalt	aszfalt	vasúti átjáró!	ÖK	belterületi kiszorgalmú közút			S	belterületi kiszorgalmú közút		108
7500			Nagylók-Sárosd összekötő		Nagylók, Sárosd	Nagylók-Sárosd összekötő, távlati javaslat Sárvíz túraútvonal és regionális kerékpárút összekapcsolására	kijárt dűlőút	aszfalt	javaslat, nincs bejárva	ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút		109
140			Belsőbárándi kitérő		Belsőbáránd	Belsőbáránd buszfordulótól 6214-ig	aszfalt	aszfalt		ÖK	kiszorgalmú közút			S	kiszorgalmú közút		62
10000			Sárhatvan-Dég összekötő		Sárhatvan, Dég	Sárhatvan-Dég összekötő, távlati javaslat Sárvíz túraútvonal és regionális kerékpárút összekapcsolására	kijárt dűlőút	aszfalt	javaslat, nincs bejárva	ÖK	talajút			S	önálló kerékpárút	R	138

Korábbi tanulmányok, dokumentumok

Aba:

- Kerékpárral Székesfehérvártól Simontornyáig
- Dél-Kapuja megvalósíthatósági tanulmány
- Abai Termálfürdő projekt
- Abai élményfürdő és szabadidőközpont fejlesztési koncepció

Dég:

- Mákföld Natúrpark
- Festetics-kastély- Tartósan állami tulajdonban maradó kastély felújításának és működtetésének megvalósíthatósági tanulmánya

Mezőszilas:

- Bozót patak völgyének fejlesztési koncepciója

Sárszentágota:

- Települési jövőkép -Sárszentágota

Seregélyes:

- Ökoturisztikai, ökogazdálkodási fejlesztési koncepcióterv
- Magyarországon fellelhető legmagasabb kategóriájú, 6 csillagos 400 szobás, luxus színvonalú, termál szálloda kialakítása külföldi mozgáskorlátozottak részére a mai 3 csillagos Kastélyhotel Seregélyes*** területén

Tác:

- Kárpátia Alapítvány: Székesfehérvár melletti, komplex tematikus park
- Tác-Gorsium Régészeti Park, hosszútávú fejlesztési terv